

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:
В.о. завідувача кафедри, к.е.н., доцент
О.М. Губарик
«   »   2024 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

Удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою
підприємства в умовах війни

Виконав: здобувач вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Управління фінансово-економічною безпекою»
зі спеціальності
073 «Менеджмент»
Олександр БОБІР

Керівник: проф. Кравченко М.В.

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет** обліку і фінансів**Кафедра** обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітній ступінь** магістр**Освітньо-професійна програма** «Управління фінансово-економічною безпекою»**Спеціальність** 073 Менеджмент**ЗАТВЕРДЖУЮ****В. о. завідувача кафедри**_____ **Ольга ГУБАРИК**

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ**на дипломну роботу здобувача вищої освіти****Бобіра Олександра Миколайовича**

- 1. Тема дипломної роботи «Удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни»**
- 2. Керівник роботи Кравченко Микола Володимирович, д.е.н., професор**
- 3. затверджені наказом ДДАЕУ від «11» жовтня 2024 р. № 3408.**
- 4. Строк подання здобувачем роботи – 13 грудня 2024 р.**
- 5. Вихідні дані до роботи: інструктивні матеріали щодо управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства, річні фінансові звіти Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області).**
- 6. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).**
1. Теоретичні аспекти основи організації та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства. 2. Стан організації та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємств. 3. Напрями удосконалення системи фінансово-економічної безпеки підприємства.
- 7. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).** 1. Роль фінансово-економічної безпеки підприємства. 2. Побудова організаційної структури служби економічної безпеки на підприємстві. 3. Оцінка майна та капіталу ТОВ «Агрофірма «Авангард» за 2019-2023рр.. 4. Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ «Агрофірма «Авангард» за 2019-2023 рр.. 5. Фінансові результати діяльності ТОВ «Агрофірма «Авангард» за 2019-2023 рр.. 6. Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Агрофірма «Авангард» за 2019-2023 рр.. 7. Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Агрофірма «Авангард» за 2019-2023 рр.. 8. Складові економічної безпеки ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області. 9. Структуризація обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства

8. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

9. Дата видачі завдання 15 травня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні аспекти основи організації та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства	Травень 2024 р.	
2	Стан організації та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємств	Червень 2024 р.	
3	Напрями удосконалення системи фінансово-економічної безпеки підприємства	Вересень 2024р.	
5	Висновки та пропозиції	Жовтень 2024 р.	
6	Оформлення дипломної роботи	Листопад 2024 р.	

Здобувач

_____ Бобир О.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ Кравченко М.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Організація системи управління фінансово-економічної безпеки	10
1.2. Функції служби фінансово-економічної безпеки підприємства	13
1.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення систем управління фінансово-економічною безпекою підприємства	17
Висновки до першого розділу	20
РОЗДІЛ 2. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	22
2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства з обмеженою відповідальністю «Агрофірма «Авангард»» Синельниківського району Дніпропетровської області	22
2.2. Характеристика організації роботи служби економічної безпеки підприємства та оцінка її стану за окремими складовими	31
2.3. Обліково-аналітичне забезпечення системи організації та управління фінансово-економічної безпеки підприємства	38
Висновки до другого розділу	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	50
3.1. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємств	50
3.2. Концептуальний підхід до формування ефективного управління системою фінансової безпеки підприємства	57
Висновки до третього розділу	66
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
СКОРОЧЕННЯ: Коефіцієнт – коф.; Управління фінансово- економічною безпекою – УФЕБ.	

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни».

Кваліфікаційна робота: 73 ст., 5 рис., 9 табл., 78 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес формування та управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання в умовах війни.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне підтвердження, створення методичних підходів і напрямків, об'єднаних з організацією та управлінням фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни.

Методи дослідження. Поряд з загальнонауковими методами і прийомами – аналізом і синтезом, порівнянням, класифікацією, науковою абстракцією, моделюванням – використовувся ряд специфічних прийомів, які взаємно доповнюють один одного і дозволяють розкрити їх сутність, у тому числі методи логічного моделювання, економіко статистичних групувань (структурних, аналітичних, типологічних та ілюстративних).

Визначення «фінансово-економічна безпека підприємства» - це такий фінансово-економічний стан, що сприяє забезпеченню безпеки його фінансово-економічних інтересів від негативних факторів внутрішньої і зовнішньої сфери і формування необхідних фінансово-економічних обставин з метою постійної ефективної роботи і стабільного об підприємства.

АНОТАЦІЯ

Удосконалення, система, забезпечення, фінансово-економічна безпека, ефективність, функціонування, агропідприємство.

ABSTRACT

Improvement, system, provision, financial and economic security, efficiency, functioning, enterprise.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На даний період наша держава, а зокрема її економіка, зазнає дуже непростий період. Слід у діяльності підприємства як в повному так і в його формуванні зберігають подібні проблеми як: Міжнародна фінансова криза, дефекти законодавства, фінансові реформи уряду, старе обладнання і розробка, необізнаність персоналу, вплив з боку злочинних об'єднань.

З метою ефективного функціонування та фінансового формування українських підприємств багато в чому залежить від поліпшення його роботи.

Фінансово-економічна безпека малого підприємства як єдине і багатогранне поняття характеризується складністю його концепції внутрішніх і зовнішніх фінансових і економічних взаємовідносин, відображається на всіх видах фінансово-економічної безпеки:

- страховий, що полягає в організації компанії взаємин підприємства з страховими фірмами згідно приводу захисту його матеріальних інтересів;
- інвестиційної, що демонструє ймовірність залучення, інвестиції та застосування інвестиційних ресурсів у формування роботи підприємства;
- фондовий, що визначає ринкову привабливість значущих паперів підприємства і ймовірність його виходу в фінансовий ринок з метою інвестиції грошей в економічні активи;
- грошово-кредитної, згідно дотриманню розрахунково-платіжної і кредитної дисципліни в підприємстві;
- валютної, що демонструє безпеку грошових дій при веденні зовнішньоекономічної роботи агропідприємства [3].

Діяльність підприємств і розвитку їх фінансово-економічної безпеки цілком знаходяться в залежності від сукупності небезпек і загроз зовнішньої і внутрішньої сфери. Під загрозою фінансово-економічної безпеки усвідомлюють можливі або реальні дії фізичних або юридичних осіб, які

порушують положення безпеки підприємства і готові послужити причиною до зупинки його роботи або ж до економічних та інших втрат. Загрози відображають зовнішні і внутрішні вимоги, в яких здійснює свою діяльність мале підприємство, а крім того зв'язку підприємства з навколишньою сферою.

Небезпека фінансово-економічної безпеки підприємства чисельно здатна визначатися як величина збитку або інший сукупний коф., який визначає рівень зменшення фінансово-економічної діяльності підприємства. Загрози і небезпеки, які мають вплив на фінансово-економічну безпеку підприємства, можливо розбити на зовнішні (ніяк не залежать від діяльності підприємства) і внутрішні (які безпосередньо знаходяться в залежності з діяльністю підприємства), а крім того на існуючі і можливі.

Мета і завдання дослідження кваліфікаційної роботи вважається теоретичне підтвердження, створення методичних підходів і напрямків, об'єднаних з організацією та управлінням фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни.

Відповідно до встановленої мети поставлені і вирішені такі задачі:

- визначити сутності фінансово-економічної безпеки;
- розкрити функції служби економічної безпеки підприємства;
- розглянути інформаційно-аналітичного забезпечення систем управління економічною безпекою підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області;
- охарактеризувати організацію роботи служби економічної безпеки підприємства;
- дослідити обліково-аналітичне забезпечення системи організації та управління фінансово-економічної безпеки підприємства;
- намітити напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства;

- визначити концептуальний підхід до формування ефективного управління системою фінансової безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування та управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання в умовах війни.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів управління функціонуванням системи фінансової безпеки ТОВ Агрофірми «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області.

Методи дослідження. Всебічний аналіз системи відносин, пов'язаних з формуванням організаційно-економічних аспектів безпеки підприємства, обумовив багатоаспектний характер методології дослідження. Поряд з загальнонауковими методами і прийомами – аналізом і синтезом, порівнянням, класифікацією, науковою абстракцією, моделюванням – використовувався ряд специфічних прийомів, які взаємно доповнюють один одного і дозволяють розкрити їх сутність, у тому числі методи логічного моделювання, економіко статистичних групувань (структурних, аналітичних, типологічних та ілюстративних). В роботі застосовані методи схематичного уявлення аналізованих категорій.

Інформаційною базою дипломної роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань управління фінансово-економічною безпекою підприємства та ін.

Наукова новизна одержаних результатів.

Удосконалено:

- обліково-аналітичне забезпечення системи економічної безпеки підприємства;
- концептуальний підхід до формування ефективного управління системою фінансової безпеки підприємства.

Набули подальшого розвитку:

- визначення «фінансово-економічна безпека підприємства» - це такий фінансово-економічний стан, що сприяє забезпеченню безпеки його

фінансово-економічних інтересів від негативних факторів внутрішньої і зовнішньої сфери і формування необхідних фінансово-економічних обставин з метою постійної ефективної роботи і стабільного об підприємства.

- складові фінансово-економічної безпеки підприємства, які поділяються за: об'єктами (ресурсами) захисту (економічну і фінансову безпеку); видами діяльності підприємства (операційна, фінансова).

Апробація результатів роботи. Результати дослідження пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку науковців на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» на базі Дніпровського державного аграрно-економічного університету 30-31 жовтня 2024 р.

Публікації. За підсумками проведеного дослідження у наукових виданнях опубліковано 2 наукову працю, з них у фахових виданнях – 1.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 77 найменувань, містить 9 таблиці, 5 рисунків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 72 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Організація системи управління фінансово-економічної безпеки

Основна мета забезпечення фінансово-економічної безпеки полягає у досягненні високої ефективності діяльності, підтримці стійкості функціонування агропідприємства та формуванні основ для його перспективного зростання. Це досягається завдяки своєчасному виявленню і мінімізації загроз як внутрішнього, так і зовнішнього характеру [1]. Важливість фінансово-економічної безпеки наочно представлена на рисунку 1.1.

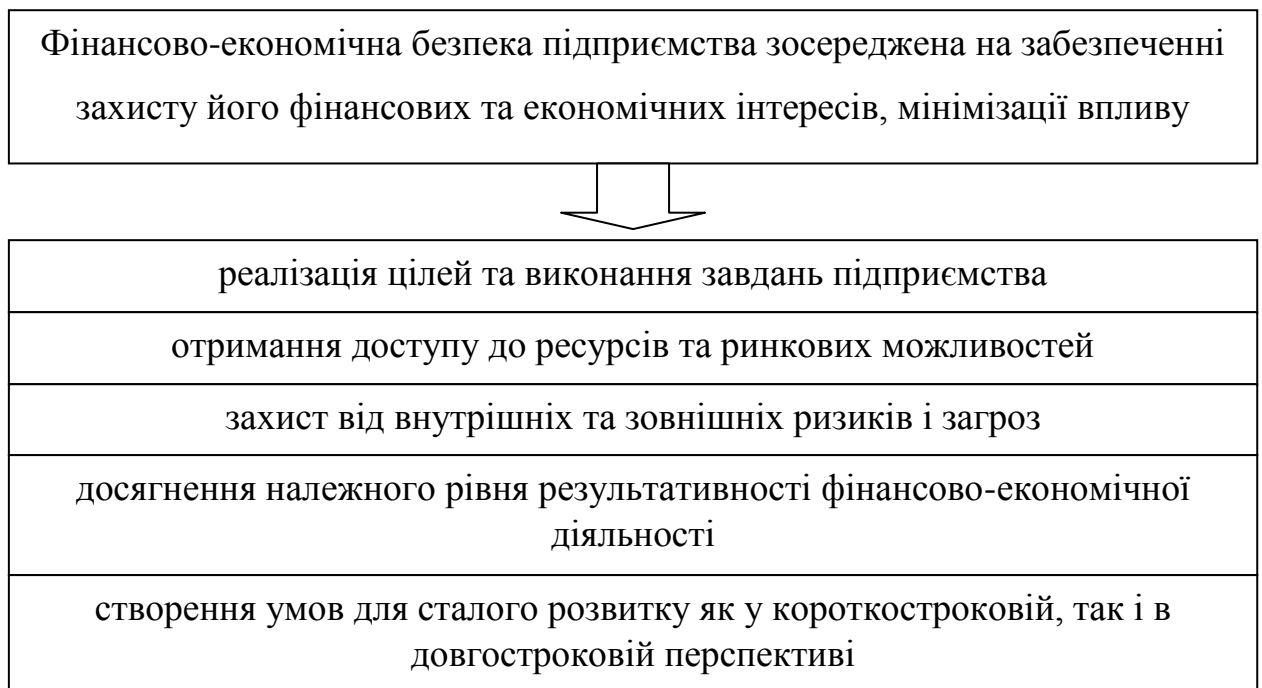

Рис. 1.1. Роль фінансово-економічної безпеки підприємства

Концепція УФЕБ безпекою агропідприємства включає набір компонентів, спрямованих на виявлення та нейтралізацію фінансово-економічних загроз функціонування компанії, забезпечення самодостатності, конкурентоспроможності, економічної незалежності та стійкості, а також

оптимізацію координаційної структури, захист інформаційного простору, безпеки персоналу, комерційної таємниці та зацікавленості.

Необхідно враховувати схожі умови при створенні концепції УФЕБ, включаючи як зовнішні, так і внутрішні загрози, функціонування агропідприємства, фінансово-економічні можливості та коло інтересів компанії, а також ступінь фінансово-економічної безпеки агропідприємства. Виділяються ключові компоненти концепції економічної безпеки агропідприємства, такі як: захист комерційної таємниці та конфіденційності даних; кібербезпека; внутрішня безпека; безпека господарсько-договірної діяльності; перевезення вантажів і осіб; безпека маркетингових, громадських, численних заходів, ділових зустрічей і переговорів; пожежна безпека; екологічна безпека; довідково-аналітична діяльність тощо.

Розробка стратегії формування агропідприємства починається з визначення різних ступенів реалізації конкретної мети. Фінансово-економічні інтереси агропідприємства можуть бути класифіковані відповідно до певних критеріїв, таких як рівень фінансово-економічної діяльності (загальний рівень агропідприємства, окремих підрозділів або «центрів відповідальності»), вид діяльності (операційна, інвестиційна, економічна тощо), значимість (основні, пріоритетні, другорядні), терміновість (короткострокові або довгострокові, поточні або стратегічні) та сфера інтересів (внутрішні або зовнішні) [6].

Отже, під концепцією УФЕБ агропідприємства слід розуміти систему управління, яка включає основні принципи, методи, підходи, пристрої та стимули. Основною метою такого управління є забезпечення захисту фінансово-економічних інтересів агропідприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також підтримання економічної стабільності з метою забезпечення довгострокового розвитку.

У контексті УФЕБ агропідприємства виділяються ключові завдання, такі як формування пріоритетних інтересів, що потребують захисту під час фінансово-економічного розвитку агропідприємства. Це включає

нейтралізацію загроз фінансово-економічним інтересам, планування необхідних заходів та аналіз їх ефективності, виявлення та прогнозування зовнішніх і внутрішніх загроз фінансово-економічним інтересам агропідприємства, а також виявлення і запобігання кризовим ситуаціям.

Згідно з концепцією та практикою, існують різні підходи до розуміння управління, зокрема загальний підхід розглядає управління як науку і мистецтво, систему роботи відповідно до об'єктивних законів. Суб'єктно-об'єктний підхід спрямований на вплив суб'єкта управління на його об'єкт з метою досягнення конкретної мети. Функціональний підхід визначає управління як сукупність задач, що стосуються комерційної діяльності (планування, мотивування, контроль). Процесуальний підхід розглядає управління як цілеспрямований процес діяльності, спрямований на утвердження і реалізацію адміністративних рішень.

УФЕБ з загальної точки зору передбачає організацію узгоджених дій, які забезпечують координацію роботи всіх служб, підрозділів та співробітників з метою мінімізації різних ризиків для функціонування компанії [20].

Методологічний підхід передбачає концепцію принципів і способів розробки та реалізації адміністративних дій, спрямованих на захист пріоритетних фінансово-економічних інтересів агропідприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз [8]. З функціонально-професійної точки зору, управління фінансово-економічною безпекою агропідприємства є безперервним процесом виконання адміністративних функцій, таких як організація, планування, розгляд, мотивація і контроль.

З суб'єктно-об'єктної точки зору, УФЕБ агропідприємства включає цілеспрямований вплив посадових осіб з відповідними повноваженнями на економічну концепцію агропідприємства та його внутрішнє і безпосереднє зовнішнє оточення, з метою досягнення значної економічної стабільності та захисту фінансово-економічних інтересів агропідприємства від зовнішніх і

внутрішніх небезпек з метою забезпечення стабільного розвитку агропідприємства на довгостроковий період.

У практиці управління застосовують три основні групи методів.

Адміністративні (організаційно-розпорядчі) - включають прямий вплив на об'єкт управління за допомогою управлінських указівок, постанов, вказівок, принципів тощо. Вони формують основи для застосування фінансових методів.

Економічні - характеризуються непрямим впливом на об'єкт управління через фінансові інтереси, заохочення матеріальними стимулюючими витратами. Соціально-психологічні - розширюють управлінські та фінансові методи, базуються на закономірностях функціонування людської психіки. Вони впливають на поведінку індивідумів і груп, включаючи соціальну орієнтацію, регулювання колективної динаміки, розв'язання конфліктів, гуманізацію та демократизацію роботи. Мета цих методів - підвищення задоволення працею, створення сприятливого морально-емоційного клімату в колективі, підтримка особистісного розвитку та соціального захисту працівників.

1.2. Функції служби фінансово-економічної безпеки підприємства

Служба фінансово-економічної безпеки (СФЕБ) є структурною одиницею агропідприємства, яка активно бере участь у виробничо-комерційній діяльності. Економічна безпека агропідприємства, за своєю суттю, є інтеграційною та відображає загальний стан агропідприємства, включаючи всі види безпеки. Шкіра реалізована безпека, незалежно від її типу, шкідлива до фінансових втрат або шкоди, що підкреслює їх взаємозв'язок. Структура та склад роботи з безпеки організації запускаються двома основними факторами [45]:

- 1) можливим складом і структурі небезпек;

2) фінансовими можливостями компанії.

Перед створенням служб безпеки організації необхідно розробити модель небезпеки компанії, яка включає визначення загроз, видів охорони та відповідальних осіб за систему безпеки. СФЕБ може ефективно виконувати свої функції лише на основі дотримання важливих принципів. До них належать законність, компетентність, конфіденційність, централізоване управління, корпоративна етика, сучасна технічна оснащеність, самостійність і відповідальність за забезпечення безпеки, фінансова обґрунтованість, раціональна надійність, а також повне охоплення фінансово-господарської діяльності.

СФЕБ підкоряється керівнику агропідприємства та формується за його розпорядженням. Ваша діяльність здійснюється в координації зі структурними підрозділами агропідприємства. Структура та штат СФЕБ випускається керівником агропідприємства відповідно до обсягу робіт і специфіки діяльності. Призначення на посаду керівника СФЕБ та його звільнення розроблено за розпорядженням керівника агропідприємства.

Відділ служби безпеки працює самостійно, координуючи свою діяльність з розвідувальною службою. Ці координаційні тенденції включають контроль економічної стабільності, платоспроможності та продуктивності роботи партнерів, перевірку чесності та інших характеристик найнятих партнерів експертів, оцінку технологічних можливостей, нейтралізацію розвідувальної діяльності конкурентів та інших небезпек, виявлених розвідок.

Виходячи з цих завдань, які стоять перед СЕБ, необхідно організаційну структуру організму та реалізувати кілька функцій у компанії. Одна з ключових функцій — адміністративно-розпорядча, включає підготовку рекомендацій щодо формування та підтримки концепції безпеки, розподіл зобов'язань, прав і повноважень, а також визначення відповідальності працівників агропідприємства за надання фінансової безпеки.

Здійснюється шляхом виокремлення ключових напрямків фінансово-комерційної діяльності та аналізу зовнішніх і внутрішніх загроз для фінансової стійкості та стабільності об'єкта. Це передбачає оцінку джерел загроз, організацію контролю під час критичних ситуацій, ведення обліку негативних умов, які впливають на безпеку агропідприємства, а також накопичення даних про недобросовісних конкурентів, ненадійних партнерів та осіб, які загрожують інтересам агропідприємства.

Включає сприяння СФЕБ у забезпеченні більшості матеріальних та інших ресурсів, підготовці та проведенні заходів щодо збереження власності, капіталів, комерційної таємниці тощо.

Планово-виробнича - реалізується в розробці єдиної програми і одиничних цільових проектів надання безпеки підприємства, в підготовці і проведенні подій згідно їх виконання і зміцнення порядку безпеки.

Організаційно-технічна - здійснюється за рахунок матеріально-технічного та економічного забезпечення концепції безпеки підприємства, освоєння особливою технікою.

Науково-методична - реалізується в накопиченні та вивченні досвіду забезпечення захищеності; компанії навчання працівників підприємства, в науковому розгляді утворюються труднощі надання захищеності і методичному супроводі роботи підрозділів підприємства в даній області.

Інформаційно-аналітична - полягає в наведеному збір та оброблення даних, що має відношення до області захищеності, формуванні та застосуванні необхідних промислових і методичних фінансів аналітичної обробки даних, компанії інформативного надання зацікавлених підрозділів і одиничних працівників відомостями, які існують у службі економічної безпеки.

Служба економічної безпеки зобов'язана безпосередньо сприяти з іншими підрозділами підприємства: фінансово-економічним відділом, відділом кадрів, відділом маркетингу, технічним відділом і ін.

Робота СФЕБ зобов'язана нести упереджувальний характер, а безпеку і ефективність її діяльності здатна оцінювати, згідно погляду Г. Ляна, подібними показниками, як результат стійкої діяльності підприємства, збереження і збільшення їх власності, уникнення кризових ситуацій, в цьому числі різних надзвичайних ситуацій, пов'язаних з роботою зовнішніх і внутрішніх недоброзичливців.

Побудова організаційної структури служби економічної безпеки на підприємстві, що представлена на рис.1.2.

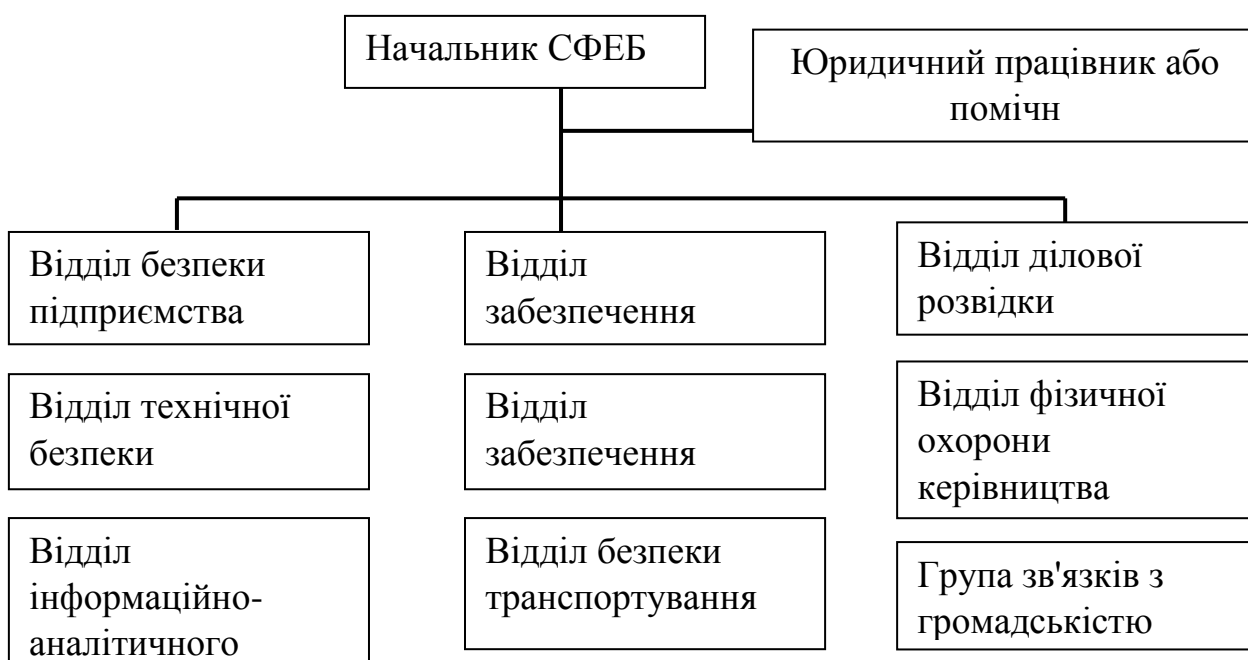

Рис. 1.2. Побудова організаційної структури служби економічної безпеки на підприємстві

Завдання ведення служби безпеки закріплені в основних правових, юридичних та організаційних документах агропідприємства, які базуються на законодавчих нормативних актах, серед яких Трудовий кодекс України, Цивільний кодекс України, федеральні закони «Про безпеку», «Про приватну детективну та охоронну діяльність в Україні», «Про зброю», «Про інформацію, інформатизацію та захист інформації», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про державну таємницю», а також статут

агропідприємства, трудові угоди, посадові обов'язки керівників, фахівців, робітників та службовців.

1.3. Інформаційно-аналітичне забезпечення систем управління фінансово-економічною безпекою підприємства

Дослідження наукових поглядів показало, що на сьогоднішній день не існує єдиного підходу до розуміння суті термінів «інформаційно-аналітичне забезпечення», «інформаційне забезпечення» та «обліково-аналітичне забезпечення» [2-3, 6, 8, 12, 13]. За словами В.Ф. Яценка, термін «інформаційне забезпечення» використовується в двох основних напрямках: по-перше, з позицій проектування автоматизованих інформаційних систем (АІС), і по-друге, з позицій прийняття [3].

При цьому «інформаційне забезпечення» встановлюється як одна з допоміжних підсистем функціонування автоматизованих інформаційних систем (АІС), включаючи інформативну основу АІС та ресурси компанії, що забезпечують її функціонування. Функціональна система АІС виникає відповідно до функціональних показників і представляє собою комплекс компонентів АІС, які беруть участь у виконанні конкретної функції [10]. Допоміжні підсистеми ІС розглядаються як єдине ціле для всього ІС незалежно від конкретних функціональних підсистем, у яких використано ті чи інші види забезпечення. Склад забезпечувальних підсистем не залежить від певної предметної сфери. Функціональні підсистеми можуть бути організовані одним із чотирьох методів: предметним, функціональним, проблемним або предметно-функціональним. слідом до функціонального розподілу акцентується на підсистемах планування, регулювання, обліку та контролю, а також аналізу. Концепція УФЕБ може бути виокремлена як складова частина колективної ІС, відповідно до проблемного підходу. У цьому випадку, згідно з теорією функціонування АІС, інформаційне

забезпечення виступає як підсистема, що підтримує діяльність інформаційної концепції ФЕБ.

Відповідно до точки зору авторів [3, 6, 8], обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки агропідприємства охоплює цілісність системи обліку, аналізу та аудиту, що обробляє інформаційні потоки з планом управління фінансовими рішеннями. Вважаємо виправданим і обґрунтованим включення до концепції обліково-аналітичного забезпечення підсистеми інформаційного забезпечення, яке забезпечує інтегроване використання інформаційних ресурсів функціональними підсистемами (обліком, аналізом та контролем)[8].

Точка зору Уніжаєва Н. В. щодо інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки підприємницької діяльності є вагомим. Він розглядає цей процес як особливий тип роботи, що включає два взаємопов'язаних напрямки. Перший напрямок — інформаційний, який охоплює збір, отримання, придбання, обробку, накопичення і збереження даних. Цей етап забезпечує необхідну основу для управління, надаючи вичерпну інформацію про стан і динаміку процесів, що відбуваються на підприємстві. Другий напрямок — аналітичний, що забезпечує обробку цих даних і їх перетворення у форму, яка дозволяє отримувати нові знання. Така обробка даних дає можливість виділити основні тенденції, виявити закриті зв'язки та забезпечити обґрунтування ухвалення управлінських рішень. Це дозволяє більш ефективно реагувати на зміни внутрішніх і зовнішніх умов діяльності агропідприємства [16].

Виходячи з вищезазначеного, можна виділити кілька ключових проблем інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки (ФЕБ) агропідприємства. Основні завдання включають пошук, збір, класифікацію та узагальнення надійних і важливих даних про зовнішні та внутрішні загрози. Серед них — ідентифікація небезпек, що виходять із показаних суб'єктів звернення до безпеці компанії, визначення каналів витоку даних, а також передумов для надзвичайних ситуацій. Важливо також

контролювати надійність співробітників та інших осіб при їх прийомі на роботу, щоб мінімізувати ризики.

Також необхідно аналізувати доступні інформаційні джерела для виявлення можливих партнерів з метою мінімізації підприємницьких ризиків, а також спостерігати за економічним станом агропідприємства з урахуванням галузевих конкретних особливостей. Необхідно також оцінювати імідж фірми та протидіяти негативному «чорному PR», аналізувати ключові показники результативності фінансово-господарської діяльності та їх вплив на стан фінансово-економічної безпеки агропідприємства. Такий підхід дозволяє ефективно управляти ризиками та підтримувати стабільність бізнесу.

Оцінка інформаційно-аналітичного забезпечення була б неповноцінною, якби вона не враховувала інтенсивно перетворювальний аспект аналітичної роботи. Це включає безпосередній відбір оптимальних шляхів використання ресурсів, виробничого і технологічного потенціалу суб'єкта управління, синтез і аналіз альтернативних тенденцій, організацію різноманітної документації, необхідної для реалізації аналітично-підтримуючого процесу прийняття управлінських рішень. Якість інформаційно-аналітичного забезпечення забезпечує ефективність управління економічною безпекою агропідприємства.

Інформаційно-аналітичне забезпечення концепції УФЕБ агропідприємства має включати такі підсистеми: збір даних, формулювання концепцій показників, розробку показників і методів оцінки, а також їх розгляд у контексті фінансової безпеки агропідприємства. Концепція аналітичних даних для прийняття адміністративних рішень характеризується високим рівнем складності. Вона враховує складність взаємозв'язків в інформаційному потоці, який постійно розширюється, що призводить до надмірної інформації при водночас інформаційній недостатності для прийняття правильних управлінських рішень. Дані щодо забезпечення

фінансової безпеки агропідприємства досить неоднорідні, що ускладнює їх ефективне застосування в процесі управління фінансовою безпекою.

Висновки до першого розділу

1. Поняття концепції УФЕБ агропідприємства охоплює сукупність основних засобів, методів, способів, інструментів і стимулів, спрямованих на підтримку стабільності та безпеки фінансово-економічних інтересів агропідприємства в довготривалій перспективі. Керівництво фінансово-економічної безпеки агропідприємства демонструє собою перервний процес виконання без адміністративних функцій, включаючи планування, аналіз, мотивацію та контроль. Це означає цілеспрямований вплив на економічну систему агропідприємства з боку офіційних осіб, виділених відповідними повноваженнями, для забезпечення економічної стабільності та безпеки.

2. Служба фінансово-економічної безпеки (СФЕБ) є структурним підрозділом агропідприємства, що бере участь у виробничо-комерційній діяльності. Вона відповідає захисту стратегічних досягнень агропідприємства, зокрема підтримки рівня секретності, який не є достатньо необхідним, щоб не перешкоджати виробничим процесам і маркетинговій роботі. СФЕБ регулярно стежить за актуальним станом розсекречення даних, щоб уникнути втрати вміння приносити додатковий дохід підприємству.

3. Інформаційне забезпечення розглядається як підсистема, що інтегрує інформаційно-аналітичне та обліково-аналітичне забезпечення для створення інформаційної сфери, яка підтримує процес прийняття адміністративних рішень. Завдання інформаційно-аналітичної роботи включають базу підготовки звітів або пропозицій, які містяться на аналізі даних про зовнішні та внутрішні загрози функціонування агропідприємства та інші.

4. Обліково-аналітичне забезпечення УФЕБ агропідприємства включає сукупність методів, основ і операцій, що забезпечують збір даних обліково-аналітичного характеру, істотно для прийняття адекватних адміністративних висновків. Кілька експертів часто необґрунтовано вважають, що концепція обліково-аналітичного забезпечення та підсистема інформаційного забезпечення формують концепцію інформаційно-аналітичного забезпечення. Однак, вони являють собою окремі, але взаємопов'язані елементи, що разом створюють єдину структуру інформаційно-аналізу.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства з обмеженою відповідальністю «Агрофірма «Авангард»» Синельниківського району Дніпропетровської області

Товариство з обмеженою відповідальністю «Агрофірма «Авангард»» було засновано 4 квітня 2001 року та діє відповідно до свого Статуту. Агропідприємство має розрахунковий та інші рахунки в банках, а також власну печатку і штамп зі своїм назвою. Розташування воно в степовій зоні на відстані 90 км від обласного центру. Загальна площа сільськогосподарських угідь становить 2340 га, з яких 2279 га відведено під рілля, 57 га – під синожаті та 4 га займає інфраструктурну базу.

ТОВ «Агрофірма «Авангард»» спеціалізується на вирощуванні сільськогосподарської продукції рослинництва, зокрема технічних, зернових та зернобобових культур. Чисельність працівників агропідприємства становить 32 особи. Завдяки ефективному використанню наявних земельних, трудових, основних та оборотних ресурсів агропідприємство стабільно забезпечувало прибутковість і за рахунок інвестицій для розвитку виробництва та реалізації ефективної соціальної політики.

Останнім часом ТОВ «Агрофірма «Авангард»» змінила свою стратегію та обрала інтенсивний шлях розвитку. Цей вибір обумовлений посиленням конкуренції серед сільськогосподарських товаровиробників у регіоні діяльності агропідприємства. Зміна стратегії дозволила підприємству адаптуватися до нових умов, оптимізувати використання ресурсів і підвищити конкурентоспроможність своєї продукції. Завдяки цьому агропідприємство збільшило обсяги виробництва, збільшило рентабельність і зміцнило свою позицію на ринку. Новий стратегічний курс передбачає також

більш інтенсивне залучення інноваційних технологій та підвищення рівня механізації виробничих процесів, що дозволяє підвищити ефективність використання земельних ресурсів та покращити якість продукції. В результаті агропідприємство значно змінило економічну затримку на наступному рівні, що позитивно впливає на його фінансові показники та перспективи розвитку.

Оцінка майна та капіталу ТОВ «Агрофірма «Авангард»» представлена в таблиці 2.1. Дослідження показників дозволяє зробити висновок, що вартість оборотних активів агропідприємства у 2023 році збільшилася на 746,25% порівняно з роком 2019 року. Це суттєве зростання можна пояснити двома основними факторами: високими темпами інфляції, які сприяли підвищенню вартості активів у національній валюті, та посиленням інтенсифікації виробничих процесів, що вимагало додаткових ресурсів і забезпечувало збільшення обсягу оборотних активів. У той же час вартість необоротних активів залишилася практично незмінною, що вказує на стабільність у їхній оцінці та потребах.

Що стосується аналізу капіталу агропідприємства, то можна спостерігати значне зростання як власного капіталу (662,01%), так і пайового капіталу (476,19%). Це збільшення капіталу можна пояснити успішною фінансовою політикою агропідприємства, яка сприяла нарощуванню власних фінансових ресурсів і збільшенню пайового капіталу за рахунок додаткових інвестицій та реінвестування прибутків. Значне збільшення обсягів зобов'язань, нарешті поточних, на 1302,36% свідчить про активну кредитну політику агропідприємства, спрямовану на залучення додаткового фінансування для реалізації інноваційних проектів та підвищення виробничої потужності. Це дозволяє підприємству збільшити зростання виробництва та покращити його економічну ефективність.

Таблиця 2.1 відображає оцінку майна та капіталу ТОВ «Агрофірма «Авангард»» за період 2019-2023 років. Загальна вартість майна

агропідприємства у 2023 році досягла 56645,0 тис. грн, що на 680,34% більше, ніж у 2019 році.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу ТОВ «Агрофірма «Авангард»»
за 2019-2023рр.

Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2019 р.	2020р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Майно - усього	8326,0	24472,3	28572,6	36684,5	56645,0	680,34
Необоротні активи	844,6	877,0	838,0	889,3	824,2	97,58
Основні засоби	821,2	877,0	838,0	889,3	824,2	100,37
Довгострокові біологічні активи	23,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Оборотні активи	7481,4	23595,3	27734,6	35795,2	55829,8	746,25
Запаси	3600,2	2042,4	1947,3	1127,0	1638,2	45,50
Поточна дебіторська заборгованість	3864,6	5229,4	15235,7	11096,3	27485,6	711,21
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	9,7	10,1	23,5	7,2	8,8	90,72
Інші оборотні активи	0,0	16311,2	10528,1	23564,7	26690,2	163,63
Витрати майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Капітал- усього	8326,0	24472,3	28572,6	36684,5	56645,0	680,34
Власний капітал	7179,8	16953,0	24845,8	32244,5	47531,1	662,01
Зареєстрований (пайовий) капітал	21,0	100,0	100,0	100,0	100,0	476,19
Зобов'язання і забезпечення	1146,2	7519,3	3726,8	4440,0	9113,9	795,14
Довгострокові зобов'язання	446,4	208,4	89,3	0,0	0,0	20,00
Поточні зобов'язання	699,8	7310,9	3637,5	4440,0	9113,9	1302,36
Поточна кредиторська заборгованість	699,8	2402,7	1233,2	1998,2	6672,1	953,43

Основний внесок у зростання вартості максимально забезпечив збільшення обсягів оборотних активів, які за період 2019-2023 років зросли на 746,25% і досягли 55829,8 тис. грн у 2023 році.

Необоротні активи залишилися майже незмінними протягом періоду, з незначним зниженням з 844,6 тис. грн у 2019 році до 824,2 тис. грн у 2023 році, що спостерігається про стабільність основних засобів

агropідприємства. Довгострокові біологічні активи не відображені в 2023 році, що вказує на зміну в структурі необоротних активів агropідприємства.

Оборотні активи продемонстрували значне зростання, особливо поточна дебіторська заборгованість, яка збільшилася на 711,21% у порівнянні з роком 2019 року та досягла 27485,6 тис. грн у 2023 році. Також помітне збільшення запасів та грошей, їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій. Інші оборотні активи, які включають витрати майбутніх періодів, показали тенденцію до збільшення, що показує розширення сфери діяльності агropідприємства.

Щодо капіталу агropідприємства, у 2023 році він склав 56645,0 тис. грн, що на 680,34% більше, ніж у 2019 році. Зростання власного капіталу на 662,01% досягло 47531,1 тис. грн у 2023 році, що працюють про фінансову стабільність агropідприємства. Зареєстрований (пайовий) капітал також продемонстрував значне зростання на 476,19%, досягнувши 100,0 тис. грн у 2023 році.

Зобов'язання агropідприємства зросло на 795,14% у порівнянні з 2019 роком, що свідчить про активну кредитну політику та залучення фінансування для реалізації інноваційних проектів. Значно збільшилася кількість поточних зобов'язань, які становлять 9113,9 тис. грн у 2023 році, що вказує на активне залучення короткострокового фінансування для підтримки виробничих процесів. Довгострокові зобов'язання втратилися до 0 тис. грн у 2023 році, що вказує на зміну фінансової стратегії агropідприємства.

Рух та функціональний стан основних засобів агropідприємства наведено на таблиці 2.2.

Виходячи з даних, наведених у таблиці, можна зробити наступні висновки про тенденції, які спостерігаються на агropідприємствах за останні 5 років. Основні засоби не надходили до агropідприємства і не вибували з ним упродовж цього періоду. Їх вартість збільшувалася переважно за рахунок переоцінки та модернізації існуючих активів.

Таблиця 2.2.

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ
«Агрофірма «Авангард»» за 2019-2023 рр.

№ з/п	Показник	2019 р.	2020р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення,+;) 2023 р. до 2019р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	1151,0	1010,0	1128,0	1157,8	1278,0	111,03
2	Надійшло за рік	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Вибуло за рік	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Вартість основних засобів на кінець року	1010,0	1128,0	1157,8	1278,0	1281,3	126,86
5	Нараховано амортизації за рік	62,8	62,2	68,8	68,9	68,4	108,92
6	Знос основних засобів: а) на початок року	126,0	188,8	251,0	319,8	388,7	308,49
	б) на кінець року	188,8	251,0	319,8	388,7	457,1	242,11
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	-141,00	118,00	29,80	120,20	3,30	-2,34
8	Темп зростання (зниження), %	87,75	111,68	102,64	110,38	100,26	12,51
9	Темп приросту (зменшення), %	-12,25	11,68	2,64	10,38	0,26	12,51
15	Період обороту, років	17,21	17,19	16,61	17,68	18,71	108,74
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
16	Коф. зносу, %: а) на початок року	10,95	18,69	22,25	27,62	30,41	19,47
	б) на кінець року	16,40	24,85	28,35	33,57	35,77	19,36
17	Коф. придатності, %: а) на початок року	89,05	81,31	77,75	72,38	69,59	-158,64
	б) на кінець року	83,60	75,15	71,65	66,43	64,23	-19,36

Це проведено про збереження резервного основного фонду без суттєвих змін у його складі, при цьому загальна вартість залишилася стабільною або зростала тільки завдяки вдосконаленню або модернізації

обладнання. Сума амортизаційних відрахувань за цей період залишилася майже незмінною, що підкреслює стабільність і стійкість амортизаційних процесів на підприємстві. Це також можна свідчити про обережний підхід до інвестування в основні засоби та виклик значних інвестиційних проектів.

Фінансові результати діяльності ТОВ «Агрофірма «Авангард»» наведено на таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Фінансові результати діяльності ТОВ «Агрофірма «Авангард»» за
2019-2023 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9887,40	20317,90	13447,80	14522,40	23850,20	241,22
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	4963,20	9440,70	4638,30	6290,90	7626,40	153,66
б) адміністративні витрати;	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
в) витрати на збув;	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
г) інші операційні витрати.	363,30	1027,00	764,20	684,20	810,80	223,18
Валовий прибуток (збиток)	4924,20	10877,20	8809,50	8231,50	16223,80	329,47
Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	49,80	53,54	65,51	56,68	68,02	18,22
Фінансові та інвестиційні витрати	730,10	156,20	152,50	148,60	126,40	17,31
Фінансовий результат до оподаткування	3830,00	9694,00	7892,80	7398,70	15286,60	399,13
Чистий прибуток (збиток)	3830,80	9694,00	7892,80	7398,70	15286,60	11455,80
Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	38,74	47,71	58,69	50,95	64,09	25,35
Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	77,80	89,12	89,59	89,88	94,22	16,43

Аналізуючи наведені дані, можна зробити висновок, що чистий дохід агропідприємства ТОВ «Агрофірма «Авангард»» за період з 2019 по 2023 рік збільшився на 241,22%, що показало про значне зростання загального обсягу доходів компанії. Однак валовий прибуток зріс значно — на 329,47%, що

свідчить про успішну діяльність агропідприємства у зростанні виручки від реалізації продукції. Різниця між темпами зростання чистого доходу і валового доходу може бути пояснена підвищенням собівартості виробленої продукції на 153,66%, що змінилося на підвищення витрат на виробничі процеси, матеріали та ресурси. Крім того, значний обсяг витрат також відображений у розділі «Інші операційні витрати», що вказує на різні напрямки витрат, які не мають прямого відношення до основних виробничих процесів. Це може включати витрати на логістику, маркетинг, обслуговування тощо, що також впливає на фінансовий результат компанії. Таким чином, хоч чистий дохід і валовий прибуток зростають, різниця в темпах їх збільшення підкреслює потребу оптимізації витрат та підвищення ефективності використання ресурсів для подальшого зростання фінансової стійкості агропідприємства.

Відповідно до таблиці, у 2023 році завдяки значному скороченню фінансування агропідприємства майже значно зріс коф. фінансового ризику, хоча він залишився в межах нормативних значень. Інші коф.и також зазначили коливань у відповідь на цю умову. Однак у випадку цього зниження рівня фінансування себе виправдало, оскільки це призвело до зниження собівартості продукції, а обсяг і якість продукції залишилися майже незмінними. У результаті у 2023 році агропідприємство значно збільшило чистий дохід від реалізації продукції на 205% у порівнянні з 2019 роком. Показники фінансової стійкості все ще задовольняють нормативні значення.

Попередні попередні роки показники фінансової стійкості агропідприємства залишалися стабільними, майже не змінюючись. Однак у 2023 році погіршилася ситуація, що призвела до скорочення власного капіталу в загальній сумі коштів, вкладених у майно агропідприємства, і збільшення боргового навантаження, збільшеного за рахунок короткострокових позик.

Тому існує необхідність у забезпеченні ефективної діяльності ТОВ «Агрофірма «Авангард»» з призначенням вирівнювання його фінансово-економічного стану. такі заходи спрямовані на підвищення фінансової стабільності та зниження ризиків у довгостроковій перспективі.

Таблиця 2.4

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «Агрофірма «Авангард»» за 2019-2023 рр.

№ з/п	Показник	2019 р.	2020 р.	2021р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
1. Показники структури капіталу							
1.1	Коф. автономії	0,86	0,69	0,87	0,88	0,84	97,31
1.2	Коф. концентрації залученого капіталу	0,14	0,31	0,13	0,12	0,16	116,87
1.3	Коф. фінансування	6,26	2,25	6,67	7,26	5,22	83,26
1.4	Коф. фінансового ризику	0,16	0,44	0,15	0,14	0,19	120,11
1.5	Коф. довгострокового залучення позикових коштів	0,94	0,99	1,00	1,00	1,00	106,22
1.6	Коф. структури залученого капіталу	0,39	0,03	0,02	0,00	0,00	5,13
2. Показники стану оборотних активів							
2.1	Коф. маневреності власного капіталу	6781,60	16284,40	24097,10	31355,20	46706,90	688,73
2.2	Коф. забезпеченості оборотних коштів	0,91	0,69	0,87	0,88	0,84	92,29
2.3	Коф. забезпеченості запасів	1,88	7,93	12,37	27,82	28,51	1520,57
3. Показники стану основного капіталу							
3.1	Коф. реальної вартості майна	0,43	0,08	0,07	0,03	0,03	6,66
3.2	Коф. накопичення амортизації	0,19	0,22	0,28	0,30	0,36	190,84
3.3	Коф. співвідношення оборотних і необоротних активів	8,86	26,90	33,10	40,25	67,74	764,72

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «Агрофірма «Авангард»» представлена в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів
ТОВ «Агрофірма «Авангард»» за 2019-2023 рр.

№ з/п	Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення, +;) 2023р. до 2019р.
1. Оцінка ліквідності							
1.1	Високоліквідні активи (A1)	0,00	0,01	24,50	7,30	8,90	34,46
1.2	Середньоліквідні активи (A2)	3865,60	21540,70	25764,80	34661,01	54175,70	1401,86
1.3	Низьколіквідні активи (A3)	3615,80	2054,80	1948,30	1127,01	1637,20	45,28
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	698,80	2402,80	1234,20	1998,10	6673,10	953,44
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	10,00	4908,30	2405,30	2441,89	2442,80	49,76
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	447,40	208,50	88,30	0,00	0,00	0,10
2. Оцінка платоспроможності							
2.1	Коф. абсолютної ліквідності	01,00	0,01	0,02	0,00	0,01	0,10
2.2	Проміжний коф. покриття	6,52	0,74	4,18	2,51	3,03	54,73
2.3	Коф. покриття (загальної ліквідності)	11,69	3,27	7,63	8,07	6,14	57,40
2.4	Коф. загальної платоспроможності	7,27	3,26	7,68	8,27	6,23	85,57
3. Оцінка оборотності оборотних активів							
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9888,40	20317,80	13447,70	1452250	23850,30	241,23
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	5381,20	15538,36	25664,85	31764,80	45814,50	851,60
3.3	Коф. обертання оборотних активів	1,74	1,32	0,62	0,47	0,53	28,34
3.4	Коф. завантаження оборотних активів	0,64	0,77	1,81	2,18	1,93	354,00
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	197	276	688	7887	693	354

Дані показники можуть зробити висновок, що агропідприємство достатньо забезпечене як середньоліквідними, так і низьколіквідними активами. Однак, є суттєва проблема з наявністю високоліквідних активів, зокрема грошових коштів як на банківських рахунках, так і в касі агропідприємства. Це є негативним, оскільки вказує на те, що

агропідприємство для виконання своїх зобов'язань взагалі реалізує інші активи або неможливу кредитною лінією нових, що призведе до появи фактора зобов'язань. Така ситуація ускладнює управління ліквідністю та може виявитися призвести до фінансових труднощів, якщо агрорпідприємство не вживе адекватних заходів для підвищення рівня високоліквідних активів або покращення своєї фінансової стратегії.

Розглядаючи показники платоспроможності, можна зробити висновок, що через недостатню кількість високоліквідних активів коф. абсолютної ліквідності не відповідають нормативному значенню. Проте інші показники знаходяться в задовільному стані, що свідчить про певну стабільність фінансового становища агрорпідприємства.

На тлі цих висновків можна зробити висновок, що агрорпідприємство виробило досить правильну стратегію роботи. якщо на складний фінансовий стан в Україні та девальвацію гривні, можна чітко побачити, що з року в рік фінансовий стан агрорпідприємства значно покращився. Це підтверджує ефективність обраного курсу, який дозволяє підприємству адаптуватися до змін зовнішнього середовища, максимізувати доходи та мінімізувати ризики.

2.2. Характеристика організації роботи служби економічної безпеки підприємства та оцінка її стану за окремими складовими

На підприємстві відсутній спеціалізований відділ, який займався питаннями економічної безпеки. Натомість, усі функції, пов'язані із забезпеченням економічної безпеки, закладені на бухгалтерії працівників. Таким чином, питання фінансово-економічної безпеки залишаються в компетенції головного бухгалтера. відповідно до статті 5 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», агрорпідприємство самостійно визначає облікову політику та обирає форму

ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись встановлених законодавством принципів.

Розглянемо оцінку рівня економічної безпеки ТОВ «Агрофірма «Авангард», що знаходиться в Синельниківському районі Дніпропетровської області. Для забезпечення постійного контролю фінансової складової економічної безпеки, доцільно проводити оцінювання її рівня, яке є єдиним з ключових складових. Основна оцінка включає аналіз фінансової стійкості, що дозволяє підвищити рівень достатку оборотних коштів (як власних, так і позичених) для забезпечення виробничо-збутової діяльності агропідприємства. До оціночних показників належать, зокрема, показники ліквідності, платоспроможності, рентабельності, а також відносні показники, які характеризують ефективність використання активів та заборгованості. Важливо також звернути увагу на динаміку змін у цих показниках, щоб вчасно реагувати на деякі фінансові ризики та забезпечити стабільність і довгострокову безпеку агропідприємства:

1. $\pm E_c$ — надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (E_e), більшість для формування запасів і покриття витрат (Z), пов'язаних з господарською діяльністю агропідприємства. Цей показник обчислюється за такими формулами. (залежно від деталей формули, які потрібно зберегти, їх можна уточнити).

$$E_e = BK - A1 \quad (2.8)$$

$$\pm E_c = E_e - Z \quad (2.9)$$

$$E_e = 9452,2 - 1287,6 = 8161,8$$

$$Z = 9675,8 + 0,1 = 9675,7$$

$$E_c = 8161,8 - 9675,8 = < 0$$

2. $\pm E_T$ — надлишок чи брак власних оборотних коштів, а також середньострокових і довгострокових кредитів і позик (K):

$$\pm E_T = (E_d + K) - Z \quad (2.10)$$

$$E_T = 9675,8 - (8162,7 + 0) = 1514,2 > 0$$

$$K = 0.$$

3. $\pm E_H$ - надлишок чи брак власних оборотних коштів, а також довго-, середньо- і короткострокових кредитів і позик (K_T):

$$E_H = (E_e + K_T + K) - Z \quad (2.11)$$

$$E_H = 9675,8 - (8161,6 + 0 + 0) = 1514,8 > 0$$

Рівень 3 – задовільний.

II. Інформаційна складова

- Коф. повноти інформації (K_{II}) – розраховується як відношення обсягу інформації, яка є в розпорядженні особи, що ухвалює рішення (K_3), та обсягу інформації, необхідної для ухвалення обґрунтованого рішення ($K_{гр}$):

$$K_{II} = K_3 / K_{гр} \quad (2.12)$$

$$K_{II} = 7911 / 1000 = 0,80.$$

- Коф. суперечності інформації (K_C) – розраховується як відношення кількості незалежних свідочств на користь ухвалення рішення ($K_{нс}$) до загальної кількості незалежних свідочств у сумарному обсязі релевантної інформації ($K_{нсп}$):

$$K_C = K_{нс} / K_{нсп} \quad (2.13)$$

$$K_C = 5 / 6 = 0,83.$$

- Коф. точності інформації (K_T) – розраховується як відношення обсягу релевантної інформації (K_p) до загального обсягу інформації, яка є в розпорядженні особи, що ухвалює рішення (K_3):

$$K_T = K_p / K_3 \quad (2.14)$$

$$K_T = 301 / 451 = 0,667.$$

Рівень економічної безпеки можна визначити як добуток коф.ів:

$$K_{іб} = K_{II} * K_C * K_T \quad (2.15)$$

$$K_{іб} = 0,78 * 0,81 * 0,68 = 0,43.$$

Для розрахунку інтегрального показника економічної безпеки підприємства умовно присвоюємо середній рівень інформаційної складової (значення 2).

III. Інтелектуальна складова

Інтелектуальна складова відповідає за розвиток та збереження інтелектуального потенціалу агропідприємства. Це включає охорону сукупності прав на інтелектуальну власність, а також забезпечення використання накопичених знань і професійного досвіду працівників агропідприємства. Інтелектуальна власність може включати патенти, авторські права, товарні знаки, торговельні таємниці тощо. Важливо створювати умови для збереження та ефективного використання цього активу, оскільки він є основою конкурентоспроможності та тривалого успіху агропідприємства. Крім того, належний захист інтелектуальної власності дозволить уникнути плагіату, забезпечує легітимність використання нових розробок та сприяє інноваційному розвитку.

Рівень інтелектуальної складової визначається за допомогою таких коф.ів:

- Коф. кваліфікації працівників підприємства ($K_{кв}$):

$$K_{кв} = \frac{\sum_{i=1}^n Y}{O}, \quad (2.16)$$

$K_{кв} = 5/40 = 0,12$; Абсолютна безпека – рівень 4.

- Інтелектуальноозброєність ($K_{іо}$):

$$K_{іо} = B_{ін} \cdot C \quad (2.17)$$

$K_{іо} = 0$; Критичний рівень – рівень 1.

- Норма доходності співробітників підприємства від використання інтелектуальної власності ($K_{д}$), тис.грн:

$$K_{д} = D_{ін} \cdot O \quad (2.18)$$

$K_{д} = 1790,0/40 = 44,7$ – Незадовільний рівень – рівень 2.

IV. Кадрова складова

Кадрова складова характеризує кадрову забезпеченість підприємства. Розрахунок рівня безпеки для кадрової складової виконується за такими показниками:

- Коф. плинності кадрів ($K_{п}$):

$$K_{\text{п}} = \sum \text{Ч}_y / \cdot 0 \quad (2.19)$$

$K_{\text{п}} = 3/40 = 0,07$ – Задовільна безпека- рівень 3.

- Коф. фізичного старіння кадрів ($K_{\text{в}}$):

$$K_{\text{в}} = \cdot \text{Ов} / \text{О} \quad (2.20)$$

$K_{\text{в}} = 15/40 = 0,3$ – Задовільна безпека – рівень 3.

- Фондоозброєність працівників ($\Phi_{\text{о}}$), тис,грн: 150,2

- Фондоозброєність працівників підприємства фондами не виробничого призначення ($\Phi_{\text{но}}$), тис.грн: 58,3.

Рівень кадрової безпеки за узагальненим коф.ом є задовільним (значення 3).

V. Техніко-технологічна складова

Характеризує ступінь відповідності застосовуваної на підприємстві техніки та технології сучасним світовим аналогам щодо оптимізації витрат ресурсів. Для оцінки рівня безпеки використовують такі показники:

- Частка продукції підприємства, що перевершує та відповідає кращим аналогам в Україні(чи світі, якщо підприємство планує реалізувати продукцію за кордон) ($K_{\text{п.прод}}$):

$K_{\text{п.прод}} = 35\%$ - Абсолютна безпека – рівень 4.

- Питома вага технологічного обладнання (виробничих технологій), що відповідає найкращим національним або міжнародним стандартам. ($K_{\text{п.т}}$):

$K_{\text{п.т}} = 30\%$ - Абсолютна безпека – рівень 4.

- Питома вага продукції підприємства, захищеної патентами. ($K_{\text{пат.прод}}$):

$K_{\text{пат.прод}} = 0$. Критична безпека – рівень 1.

$(5 \cdot 0,26) + (5 \cdot 0,6) + 0 = 5$. Задовільна безпека – рівень 5.

VI. Політико-правова складова

Політико-правова складова визначається за такими показниками:

- Питома вага судових й арбітражних справ у загальній сумі господарських договорів підприємства ($K_{\text{с.ар}}$):

$K_{c.ap} = 3/40 = 0,06$. Критична безпека – рівень 1.

- Частка виграних судових та арбітражних справ у загальній кількості юридичних справ, що розглядалися ($K_{в.ю}$):

$K_{в.ю} = 1/4 = 0,34$. Абсолютна безпека – рівень 3.

- Частка отриманих і сплачених штрафних санкцій у загальному обсязі зобов'язань за господарськими договорами підприємства.

($K_{ш}$):

$K_{ш} = 100,328/28407 = 0,003$. Критична безпека – рівень 1.

- Частка витрат на юридичне забезпечення діяльності підприємства в структурі його загальних витрат ($K_{в.юр.}$):

$K_{в.юр} = 305,503/8980,6 = 0,04$ Критична безпека – рівень 1.

$(1*0,26)+(3*0,26)+(1*0,26)+(1*0,26)=1,6$. Критична безпека – рівень 1.

VII. Інноваційна складова

Інноваційна складова характеризує функціонування діяльності підприємства на якісно новому рівні. Дана складова визначається за допомогою нижче визначених показників:

- Коф. впровадження нових інноваційних видів продукції ($K_{i.п}$):

$$K_{i.п} = N_{i.п} / N_{з.п}$$

$K_{i.п} = 0$; Критична безпека – рівень 1.

- Частка інноваційних підходів, які використовуються у виробничому, управлінському та обслуговуючому процесі ($K_{i.під}$):

$$K_{i.під} = \sum B_i / \sum B_{п}$$

$K_{i.під} = 340,682/8980,6 = 0,04$. Незадовільна безпека – рівень 2.

$(1*0,6)+(2*0,6) = 1,6$ – Критична безпека – рівень 1.

VIII. Екологічна складова

Характеризується дотриманням екологічних норм технологій та випуску продукції, мінімізацією витрат підприємства від забруднення навколишнього середовища.

Розраховуються наступні показники:

- Коф. безпечності продукції ($K_{б.п}$):

$$K_{б.п} = \Pi_с / \Pi_з \quad (2.21)$$

$K_{б.п} = 8905,8/22264,4 = 0,5$. Незадовільна безпека – рівень 1.

- Коф. забруднення ($K_з$):

$$K_з = B_{ек.з} / B_з \quad (2.22)$$

$K_з$ – збільшується; Незадовільна безпека – рівень 1.

- Коф. захисту середовища ($K_{зах}$):

$$K_{зах} = B_{ек.м} / B_з \quad (2.23)$$

$K_{зах}$ – збільшується; Задовільна безпека – рівень 2.

$(1*0,6)+(1*0,26)+(2*0,26) = 1,3$. Незадовільна безпека – рівень 1.

IX. Силова складова

Силова складова оцінюється за нижче наведеними показниками:

- Частка витрат на охорону підприємства в структурі загальних витрат ($K_{в.ох}$):

$K_{в.ох} = 110,118/8980,6 = 0,02$. Низька безпека – рівень 1.

- Забезпеченість працівників підприємства службою охорони ($K_{сб}$):

$K_{сб} = 4/41 = 0,2$. Середня безпека – рівень 2.

$(1*0,6)+(2*0,6) = 1,6$ – Низька безпека – рівень 1.

Оцінюючи складові економічної безпеки ТОВ «Агрофірма «Авангард» у Синельниківському районі Дніпропетровської області (табл. 2.6), можна відзначити, що кадри та техніко-технологічні складові агропідприємства демонструють добрий рівень. Це доведено до ефективного використання людських ресурсів і належного технічного обладнання, що дозволяє забезпечити стабільність і якість виробничих процесів. Протести, інформація та фінансові склади мають задовільний вигляд, що вказує на наявність певних ризиків і потребу у посиленні контролю за фінансовими потоками та забезпеченні доступу до необхідної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Інтелектуальна безпека потребує покращення, оскільки існує ризик витоку інтелектуальної власності та недоліку захисту накопичених знань і професійного досвіду працівників агропідприємства. Це

вказує на необхідність розробки ефективної стратегії захисту інтелектуальної власності та забезпечення сталого розвитку агропідприємства.

Таблиця 2.6

Складові економічної безпеки ТОВ Агрофірми «Авангард»
Синельниківського району Дніпропетровської області

Назва складової безпеки	Максимальний рівень	Фактичний рівень	Відносна оцінка
Інтелектуальна	5	3	0,6
Кадрова	5	4	0,76
Техніко-технологічна	5	4	0,76
Політико-правова	4	2	0,34
Екологічна	3	2	0,51
Інформаційна	2	3	0,68
Силова	2	2	0,34
Фінансова	6	4	0,61
Інноваційна	5	2	0,26

Оцінка 0,34 (політико-правова та силова) свідчить про ослаблення економічної безпеки підприємства. Інноваційна безпека знаходиться на незадовільному рівні.

2.3. Обліково-аналітичне забезпечення системи організації та управління фінансово-економічної безпеки підприємства

Комплексний аналіз методологічних основ і понятійного апарату професійного забезпечення системи оцінки фінансової стійкості вимагає вирішення низки завдань:

Проведення аналізу змісту понять «обліки забезпечення» та «обліки забезпечення оцінки фінансової стійкості агропідприємства», що дозволяє чітко налаштувати відповідну систему показників облікової системи, які використовуються для оцінки фінансової стійкості. Це включає уточнення сутності цих понять, що є основою для формування коректних метрик та індикаторів.

Розробка і класифікація показників для обчислення коф.ів оцінки фінансової стійкості, що базуються на методологічних завданнях. Це включає визначення деяких фінансових коф.ів, які відображають різні аспекти фінансової стійкості, як-от ліквідність, оборотність активів, структуру капіталу тощо.

Дослідження показників, які застосовуються в понятті «обліково-аналітичне забезпечення», «система» або «механізм», часто виступають як синоніми, але їх мета виникає у забезпеченні систем управління (поточних, фінансових або стратегічних) обліково-аналітичної звітності, необхідною для прийняття обґрунтованих та ефективних управлінських рішень.

У контексті електронного аспекту формується інформація про вартість активів, джерела їх утворення, зобов'язання, взаємовідносини з контрагентами, фінансові результати, прибуток і напрямки використання. Необхідно уточнити та відокремити поняття професійного забезпечення. Поняття «облікова інформація» включає дані, які генеруються бухгалтерським обліком, але «облікове забезпечення» має більш широке значення. Воно охоплює не тільки саму облікову інформацію, а й процес її підготовки та формування, а також забезпечення належної якості даних, які зберігаються в системі бухгалтерського обліку.

Поняття професійного забезпечення розглядається у двох аспектах. Діяльність, що включає збір, реєстрацію, узагальнення, збереження, передачу та аналітичну обробку інформації. Це процес, який забезпечує надходження точних даних для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Забезпечення системи управління необхідним обсягом якісної інформації. Це означає створення умов для доступу до точної, повної та своєчасної інформації, яка необхідна для ефективного управління агропідприємством.

Основною програмою професійного забезпечення є інтеграція процедур бухгалтерського обліку з формування інформації, що дозволяє об'єктивно оцінити фінансову стійкість агропідприємства. Враховуючи цей

підхід, доцільно програмувати сутність професійного забезпечення саме в контексті оцінки фінансової стійкості агропідприємства.

На прикладі ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області, бухгалтерський облік організовується через централізовану бухгалтерію, яка складається з трьох працівників: головного бухгалтера, бухгалтера з розрахунку заробітної плати та бухгалтера, що відповідає за облік у сфері рослинництва. Головний бухгалтер займається організацією бухгалтерського обліку на агропідприємствах, дотриманням встановлених методологічних стандартів, складанням та поданням фінансової звітності, а також контролем за відображенням усіх господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Він також бере участь у підготовці матеріалів, пов'язаних із нестачами, відшкодуванням втрат, крадіжками або псуванням активів агропідприємства.

Наявність графіка документообігу та чіткої схеми розподілу обов'язків дозволяє працівникам бухгалтерії ефективно складати бухгалтерську та фінансову звітність, а також оперативно аналізувати її показники.

У ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області створено бухгалтерський облік за журнально-ордерною формою. Господарські операції обліковуються із застосуванням як ручної, так і машинної обробки даних, частково з використанням програмного забезпечення «1С-Агропідприємство». Головним недоліком у цьому є відсутність повної автоматизації обліку.

Організація та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві регламентуються положеннями Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку агропідприємство самостійно встановило облікову політику, оформило відповідну систему реєстрів та облікову форму, що запускає порядок і методи реєстрації та узагальнення інформації з урахуванням єдиних законодавчих принципів, а також специфіки діяльності та технології обробки даних. Агропідприємство

розробляє внутрішньогосподарську звітність, створює систему контролю за господарськими операціями, забезпечує права працівників на підписання бухгалтерських документів, а також затверджує правила документообігу, технології обробки звітної інформації, а також додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві організоване через бухгалтерію. Структура бухгалтерії має лінійну організаційну побудову, де головний бухгалтер виступає як включаюча особа, а підпорядковані їй бухгалтери займаються різними відділами: формою матеріальних цінностей, виробництва та готової продукції, формою грошових коштів і розрахунків, а також формою основних засобів.

Метод SWOT-аналізу дозволяє встановити взаємозв'язки між сильними і слабкими сторонами в діяльності агропідприємства, а також загрозами та можливостями, які супроводжують цю діяльність. Це буде прийнято обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на мінімізацію ризиків та максимізацію можливостей агропідприємства в умовах змінного зовнішнього середовища [4].

Необхідно провести аналіз для визначення основних недоліків, які гальмують ефективну діяльність ТОВ Агрофірми «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області. аналізує всілякі для глибшого розуміння цих внутрішніх проблем агропідприємства, які можуть перешкодити його розвитку та досягненню поставлених цілей.

Для більш детального розгляду сильних і слабких сторінок агропідприємства важливо оцінити його організаційну структуру, фінансове становище, кадровий потенціал, технологічне оснащення та маркетингові стратегії. Сильності агропідприємства можуть включати наявність досвідчених кадрів, наявність сучасного технічного обладнання, стабільне фінансове становище або відмінену сильну ринкову позицію в регіоні. Однак варто також звернути увагу на слабкі сторони, які можуть включати обмеженість ресурсів, недостатню адаптацію до змін у зовнішньому

середовищі, виявляти спеціалізовані відділи, які вважаються важливими для аспектів діяльності агропідприємства, або ж слабкий контроль за виконанням ключових процесів.

Процес вашого аналізу має не усунути проблему, але й інсталювати взаємозв'язки між зовнішніми складовими агропідприємствами, які можуть вплинути на його ефективність. Це включає внутрішні аналізи процесів, як-от організації обліку та контролю, фінансову стійкість, якість виробничих процесів, а також зовнішніх впливів, таких регуляторів як обмеження, економічні коливання на ринку та конкурентне середовище.

Тільки після остаточного аналізу сильних і слабких сторінок агропідприємства можна прийняти обґрунтоване рішення щодо вдосконалення його діяльності. Це допоможе визначити основні бар'єри, що забезпечують ефективне функціонування ТОВ Агрофірми «Авангард», і розробити стратегічні заходи для подолання цих перешкод та покращення загального стану агропідприємства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Перелік сильних та слабких сторін

Сильні сторони	Бали	Слабкі сторони	Бали
Наявність пов'язаної диверсифікації	2	Недостатній рівень впровадження інноваційних технологій землеробства	3
Стабільні економічні показники розвитку галузей рослинництва	3	Недостатня забезпеченість трудовими ресурсами. Більше половини надходжень грошових коштів має сезонний характер	2
Висока рентабельність виробництва зернових, соняшника	2	Моральне старіння і фізичний знос основних технологічних фондів	3
Вдалі географічне розташування	2	Зниження вмісту гумусу через недотримання балансу вирощування культури	2
Наявність якісних земельних ресурсів	2	Відсутність служби маркетингу	3
Досвідчені працівники	3	Відсутність дослідницького потенціалу і партнерства з дослідницькими інститутами	2
Наявність ресурсів для вирощування органічної продукції	3	Відсутність планово-економічного відділу, служби ФЕБ	3

Таким чином, можна бачити, що на ТОВ Агрофірми «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області відсутні три ключові

відділи, які є критично важливими для ефективного функціонування агропідприємства: планово-економічний відділ, маркетинговий відділ та відділ фінансово-економічної безпеки. Ці випадки негативно позначаються на стратегічному плануванні агропідприємства, хоча без належного планування та аналізу ринкових тенденцій агропідприємство не має чіткого стратегічного курсу. Крім того, показник маркетингових досліджень учасників знижує можливості для потреб і трендів, що робить агропідприємство менш конкурентоспроможним.

Також важливо відзначити, що на підприємстві не використовується сучасна техніка, що завдало шкоди безперервного циклу виробництва та існуючої сезонності. Це обмежує можл

Надалі доцільно відзначити можливості та загрози ТОВ Агрофірми «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області. Аналіз зовнішнього середовища та внутрішніх ресурсів допоможе виявити нові можливості для розвитку, як-от залучення інвестицій, впровадження нових технологій, зміцнення маркетингових стратегій або забезпечення ефективної комунікації з партнерами та споживачами. Водночас аналізує загрозу можливості виникнення ризиків, які можуть перешкодити досягненню цілей агропідприємства, наприклад змінюваності законодавства, виробництва цін на сировину, зростання конкуренції або економічного виробництва нації. Тільки після детального вивчення цих аспектів можна розробити адекватну стратегію для мінімізації ризиків і максимізації можливостей (табл. 2.8).

Серед інших переваг варто відзначити можливість залучення кваліфікованих спеціалістів із Державного агроекономічного університету та його коледжів, що сприяють підвищенню рівня професійної компетентності на підприємстві. Також агропідприємство має потенціал інвестувати в придбання сучасної техніки, залучивши кошти інвесторів або використовуючи прибуток для лізингу. Крім того, оренда додаткових земельних ділянок дозволяє розширити сільськогосподарське угіддя та збільшити обсяг продукції за рахунок екстенсивного розвитку.

Таблиця 2.8

Перелік можливостей та загроз

Можливості	Бали	Загрози	Бали
Наявність досвіду інших компаній для впровадження інноваційних і енергозберігаючих технологій	2	Використання сучасних зарубіжних технологій конкурентами	2
Оренда земельних ділянок	2	Зростання конкурентного тиску	3
Залучення фінансових ресурсів для інноваційних проектів (лізинг, кредити тощо)	3	Економічна нестабільність у країні	3
Розташування агропідприємства в зоні з обґрунтуваннями, придатними для органічного землеробства	3	Зміна споживчих вподобань	3
Наявність у регіоні цих кваліфікованих працівників (випускників місцевих вишів)	1	Посилення обмежень у кредитуванні	2
Використання нових високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур	2	Зростання цін на виробничі ресурси	2
Можливість залучити інвестиції	2	Високий рівень податкового навантаження	2
Розвиток виробничої інфраструктури	2	Часті зміни законодавства	2
Вихід на нові ринки завдяки екологічно чистій продукції	3	Розташування в зоні ризикованого землеробства	2
Зростаючий попит на органічні продукти	3	Зміни у демографічній структурі сільського населення (зменшення чисельності та старіння)	2

З іншого боку, серед основних загроз для ТОВ Агрофірми «Авангард» слід відзначити низку чинників, які можуть зашкодити стабільності діяльності. також, значні ризики, пов'язані зі змінами в податковій політиці та законодавстві, що регулює аграрний сектор. Нестабільна економічна ситуація в Україні також створює додатковий тиск через інфляційні процеси та зниження купівельної спроможності населення. Серйозним викликом є посилення конкуренції на ринку, особливо з боку підприємств, які активно

впроваджують інноваційні технології. Це може призвести до скорочення ринкової частки «Авангарду» або втрати ключових споживачів, що потребує додаткових стратегічних рішень для збереження конкурентоспроможності агропідприємства.

Проблемною залишається також демографічна ситуація в сільській місцевості. Відтік кваліфікації молоді та цих кадрів до місця розвитку до нестачі фахівців і обмеження трудових ресурсів на агропідприємствах. Крім того, доступ до фінансування для сільськогосподарських підприємств є складним. Хоча державні пільгові програми, банки можуть застосовувати до стандартних умов кредитування, що значно коштує залучення коштів. Це, у свою чергу, ускладнює оновлення технічного парку агропідприємства.

Після детального аналізу сильних і слабких сторінок, можливостей і загроз був проведений комплексний SWOT-аналіз агропідприємства (табл. 2.9). Результати дослідження показали, що ТОВ Агрофірма «Авангард» має значний потенціал для подальшого розвитку. Загальний підсумок балів став 21, що свідчить про перспективи зростання та зміцнення ринкових позицій. Основну увагу слід зосередити на розширенні виробництва зернових та олійних культур, які користуються стабільно високим попитом на ринку. Важливо також вдосконалювати технології обробки, забезпечувати доступ до нових фінансових ресурсів і впроваджувати ефективні інновації, щоб зміцнити конкурентоспроможність агропідприємства на ринку.

ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області має великий потенціал для розвитку з різними можливостями, які можуть забезпечити стабільність і приріст агропідприємства. Основна увага має бути зосереджена на стратегічних напрямках діяльності, які дозволяють підвищити ефективність і конкурентоспроможність.

Пшениця буде призначена хлібозаводами Дніпропетровської області, серед яких у місті Дніпро налічується більше 10, що створює надійну базу для збуту продукції.

Таблиця 2.9

Матриця SWOT-аналіз ТОВ Агрофірми «Авангард»

<p>Зовнішнє/внутрішнє середовище</p>	<p>Сильні сторони: Стабільні економічні показники розвитку аграрних секторів. Висококваліфіковані працівники. Наявність фінансових, трудових і матеріальних ресурсів для вирощування сільськогосподарської продукції. Сума балів – 9.</p>	<p>Слабкі сторони: Недостатній рівень впровадження інноваційних технологій землеробства. Моральне старіння та фізичний знос основних технологічних фондів. Відсутність служби фінансово-економічної безпеки агропідприємства. Відсутність планово-економічного відділу. Сума балів – 12.</p>
<p>Можливості: Можливість залучення фінансових ресурсів для впровадження нових технологій. Територія агропідприємства розташована в ґрунтовій зоні, придатній для вирощування органічної продукції. Можливість виробляти якісну сільськогосподарську продукцію. Вихід на нові ринки завдяки сформованому попиту на продукцію. Сума балів – 12.</p>	<p>Інвестування в розвиток зернових і олійних культур, оскільки вони є основною продукцією вирощування на підприємстві, з метою збільшення частки на ринку. Висока прибутковість господарства і стабільне положення на ринку приваблює для інвесторів. Сума балів = 21.</p>	<p>Заснування маркетингової служби для дослідження ринку, використання методів прогнозування та стимулювання попиту на зернові культури. Заснування служби фінансово-економічної безпеки агропідприємства (ФЕБП). Заснування планово-економічного відділу для розробки стратегічних планів. Вирішення проблеми з матеріально-технічною базою за рахунок інвесторів (стратегічних партнерів). Інвестиції дозволяють закупити більш чисті сорти рослин, що підвищують урожайність та валовий збір. Сума балів = 24 .</p>
<p>Загрози: Збільшення тиску з боку конкурентів. Нестабільність фінансово-економічної ситуації в державі. Зміни в потребах споживачів. Сума балів – 9</p>	<p>Через природні чинники, зниження попиту та економічну ситуацію в країні можна приєднати до асоціацій з резервами та страховими фондами. Пошук більш привабливих покупців для п Дотримання технологій виробництва Матеріальне та моральне стимулювання праці Сума балів = 18 .</p>	<p>Зменшити вплив конкурентів на агропідприємство, зосередитися на виробництві нішевої продукції Залучення інвесторів та зацікавлених осіб для стратегії Створення страхових та рез Диверсифікація діяльності Стратегічне партнерство з орендою землі та техніки. Сума балів = 21 .</p>

Олійні культури, зокрема соняшник, мають попит серед компаній, які займаються виробництвом олії та продуктів, таких як ТОВ «Дніпроолія»,

ТОВ «Олейна», ТОВ «Актив-агро» тощо. Це відкриває агропідприємство можливість створити стабільний канал реалізації продукції.

Також виявлена можливість вирощування якісної сільськогосподарської продукції, яка використовується високим попитом на ринку. Таким чином, ТОВ Агрофірма «Авангард» має потенціал для забезпечення покупців і отримання прибутку. Агропідприємство вже зараз вигідно для інвесторів завдяки своїй здатності генерувати прибуток, що робить його привабливим для залучення інвестицій. З розширенням виробництва та диверсифікацією асортименту продукції очікується зростання інтересу з боку інвесторів.

Слабкі сторони та можливості агропідприємства оцінили загальну суму балів 24. Першочерговими завданнями є створення служби маркетингу, планового відділу, служби фінансово-економічної безпеки (ФЕБП). ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області також необхідно вступити в асоціацію або заключні відносини з сусідніми сільськогосподарськими агропідприємствами. Це дозволяє підприємству одну підтримку у складні часи, наприклад, у випадках ринкових коливань чи нестабільної економічної ситуації в Україні. Асоціації можуть надавати резервні кошти та допомогу, а також захищати інтереси агропідприємства, що може бути реальним у випадку, коли ТОВ «Авангард» опиниться на межі закриття.

Агропідприємство може зберегти свої позиції на ринку, зосередившись на залученні нових покупців або вдосконаливши якість продукції. Вихід на нові ринки також допоможе знизити конкурентний тиск. Важливо впровадити диверсифікацію діяльності на агропідприємствах. Органічна продукція, яка є не масовим продуктом виробництва, може виявитися вигідною в умовах ринкового запиту та пропозиції. Проте органічна продукція не є продуктом першої необхідності, тому не варто повністю вкладатися на неї.

Для розширення виробництва підприємству слід також укласти орендні відносини для отримання земельних паїв, що дозволяє реалізувати екстенсивний підхід до розширення. Крім того, важливо встановити орендні відносини для доступу до техніки з найближчих великих сільськогосподарських підприємств. Це допоможе зменшити витрати і підвищити ефективність виробничих процесів.

Таким чином, ТОВ Агрофірма «Авангард» має реальні можливості для успішного розвитку при належному врахуванні сильних сторінок і можливостей, а також при розробці ефективних стратегій подолання загроз і слабких сторінок. Основною проблемою будь-якого українського агропідприємства, що працює в ринкових умовах, є забезпечення виживання та безперервного розвитку. Ефективна стратегія розвитку є ключем до комерційного успіху та економічної безпеки агропідприємства. Найважливіші аспекти в стратегії управління конкурентоспроможністю включають. Управління якістю продукції, яке є основою забезпечення конкурентоспроможності в складних економічних умовах. Розробка і випуск нових культур, які повинні відповідати зміненим вимогам ринку. Комплексні дослідження та маркетингове планування. Організація роботи товарного апарату, реклама та стимулювання збуту.

Удосконалення продукції, політика цін, стратегічна політика дій, організаційна структура, вибір ефективних каналів розподілу, зниження витрат обігу, кредитна політика та фінансування.

Висновки до другого розділу

1. Метою діяльності ТОВ Агрофірми «Авангард» є вирощування якісних зернових, бобових культур і використання олійних культур, що забезпечують конкурентоспроможність агропідприємства на ринку

сільськогосподарської продукції. Агропідприємство є платоспроможним і фінансово стійким.

2. Проаналізувавши складові економічної безпеки агропідприємства, можна зробити висновок, що кадри та техніко-технологічні складові мають добрий рівень. Інформаційна та фінансова безпека мають задовільний вигляд. Інтелектуальна безпека потребує покращення, а оцінка політико-правової та силової складових показує ослаблення економічної безпеки агропідприємства. Інноваційна безпека знаходиться на незадовільному рівні. Загальний рівень економічної безпеки агропідприємства можна вважати задовільним.

3. Облікова робота в ТОВ Агрофірми «Авангард» створена в централізованій бухгалтерії, до складу якої входять три працівники: головний бухгалтер, бухгалтер з розрахунку заробітної плати та бухгалтер по рослинництву. Організація бухгалтерського обліку отримання головним бухгалтером. Наявність графіка документообігу та чіткої схеми розподілу обов'язків дозволяє обліковим працівникам завчасно готувати бухгалтерську та фінансову звітність, оперативно аналізувати її показники.

4. Бухгалтерський облік в ТОВ Агрофірми «Авангард» ведеться за журнально-ордерною формою обліку з частковим використанням програмного забезпечення «1С-Агропідприємство». Відсутність повного автоматизованого обліку є головним недоліком агропідприємства.

5. Проведення SWOT-аналізу та результати його дослідження дають можливість краще управляти фінансово-економічною безпекою агропідприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства

Актуалізація значущості фінансової безпеки як ключової умови проживання компанії в сучасному бізнес-середовищі встановлює високі вимоги до методологічного та організаційного забезпечення її реалізації. Основні завдання сьогодні полягають у забезпеченні інформаційного забезпечення фінансової безпеки компанії. Ядром цього процесу є обліково-аналітичне забезпечення. Економічна безпека компанії характеризується показниками адміністративної діяльності і має дискретний вигляд. Це вимагає належного теоретико-методологічного апарату, спеціалізованого для створення сприятливого середовища, який допоможе розвинути обліково-аналітичні дані відповідно до цілого управління і сприяти прийняттю ефективних адміністративних висновків.

Концепція фінансової безпеки агропідприємства включає такі елементи інтелектуальну та професійну складову, інформативну, техніко-технологічну, економічну, політико-правову та екологічну, силову.

Концепція обліково-аналітичного забезпечення покращує важливу роль у функціонуванні концепції управління агропідприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів і реагуючи на зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Аналіз практики діяльності вітчизняних підприємств дозволяє дозволити, що показує належне обліково-аналітичне забезпечення результатів до того, що процес ухвалення рішень господарюючими суб'єктами все більше ірраціональним (емоційним, психологічним) підходом, а нерациональним або «обмеженою раціональністю». Це означає, що рішення

приймаються на основі суб'єктивних факторів, які не завжди можуть відповідати економічній доцільності [68]. Система обліково-аналітичного надання включає збір даних, методи їх узагальнення та розгляду, а також технологічні процеси надання безпосереднім користувачам з метою оцінки рівня і стану фінансової безпеки агропідприємства або його партнерів і конкурентів, робота яких може вплинути на безпеку агропідприємства. Таким чином, ключовими тенденціями реалізації обліково-аналітичного надання в концепції економічної безпеки агропідприємства є діагностування фінансово-господарського стану агропідприємства з метою запобігання його економічних ризиків, неплатоспроможності, банкрутства, аналіз капіталу та рівня фінансової безпеки агропідприємства, надійності потенційних партнерів. Також аналіз капіталу безпеки та визначення стратегії роботи на ринку конкурентів як потенційних, так і діючих, збереження та оптимальне використання ресурсних можливостей агропідприємства, вироблення адміністративних висновків згідно з доцільністю роботи з урахуванням виявлених небезпек і загроз, максимально повне інформування про концепцію фінансової безпеки агропідприємства як загалом, так і окремих функціональних підрозділів. Допомога у гармонізації інтересів агропідприємства як юридичної особи та його окремих працівників з метою мінімізації ризиків. Ця комплексна система обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню прозорості і інформативності облікової звітності, що є важливим для ефективного управління і прийняття виважених адміністративних рішень. Основними тенденціями покращення прозорості та інформативності обліково-аналітичної звітності є перегляд концептуально-методологічних засад розвитку економічної звітності.

Для досягнення зазначеної мети важливо збільшити інформативність та прозорість економічної звітності. Необхідно насамперед визначитися з труднощами, що існують у теперішній системі економічної звітності. До них можна віднести: формат економічної звітності, який має суворі регламенти, але часто не здатний точно відображати активи, зобов'язання та капітал

компанії у всіх важливих аспектах; недооцінена значимість суттєвості обліково-аналітичних даних, що призводить до перевантаження економічної звітності зайвою, несуттєвою інформацією замість деталізації окремих статей; відсутність стандартів відповідно до розвитку облікової політики, що ускладнює формування цілісної концепції обліку; вузьке використання принципу сутності над конфігурацією, згідно з яким бухгалтерський облік сприймається лише як формальна фіксація інформації. Рішення зазначених труднощів дозволить підвищити достовірність, прозорість та інформативність економічної звітності, поліпшити її уявлення та застосування різними користувачами, наблизити вітчизняний облік і фінансову звітність до міжнародних стандартів.

Виявлення раціонального потоку обліково-аналітичних даних у концепції економічної безпеки агропідприємства базується на конкретних принципах, серед яких основними є: інформаційні потреби та ефективне їх задоволення; об'єктивне відображення дій фінансово-господарської діяльності; цілість даних, що походять з різних джерел; своєчасність даних; підвищення коф.а достовірності [10]. Перш ніж аналізувати обліково-аналітичне надання в області економічного агропідприємства, слід враховувати його напрямки в управлінні безпеки в цілому. Таким чином, керівництво передбачає вплив суб'єкта на предмет через конкретні рішення, що неможливо без інформаційної основи.

Мова йде про дані, які відображають стан об'єкта, навколишню обстановку, ймовірні зміни, наявні ресурси тощо, що дозволяють вибрати найкраще рішення з можливих альтернатив. Подальші підсумки реалізації рішення включають збір проміжних результатів, що дозволяють внести коригу, а на завершальному етапі поставити задачі та підсумки, створивши необхідну основу знань для постановки аналогічних питань у майбутньому. Базою інформаційних основ прийняття адміністративних висновків були і залишаються відомості бухгалтерського обліку. Вони відображають справжній стан усіх наявних у ресурсах компанії. Однак через значне

збільшення обсягів інформації та неможливість менеджера їх обробляти та використовувати для управлінських цілей, з'явилася потреба в упорядкуванні, систематизації, контролі та забезпеченні оперативності надання більш значущої інформації.

Таким чином, мова йде про створення інформаційного управління агропідприємством. Не вдаючись до глибокого з'ясування основних характеристик інформативного надання, варто висловити згоду з думкою експертів, зокрема Н. Хахонова [5] та Н. Голячук [68], які підтверджують, що обліково-аналітичне надання є складовою інформативного управління, при цьому першому понятті визнано більш обмеженим погіршенням з іншими. Обліково-аналітичне забезпечення існує на будь-якому підприємстві, яке веде облік відповідно до загально визнаних норм чинного законодавства. Протестові облікові відомості без їх аналітичної обробки та адресності не сприяють ефективності прийняття адміністративних рішень. Оскільки кожен з менеджерів протягом робочого дня має отримати не менше 10 важливих висновків для формування компанії, роль обліково-аналітичного забезпечення значно зростає. Іншим підходом, який заслуговує на увагу, є використання терміну «забезпечення», що підкреслює важливість систематизації, контролю та цілеспрямованого оброблення інформації для ефективного управління.

Доцільно погодитися із судженням С. Галузіна [9], який аналізує надання як забезпечення розрахункового формування та передачі якісної обліково-аналітичної інформації в рамках системи управління агропідприємством, а також зовнішнім користувачам. Особливу увагу він акцентує на важливості обробки облікових відомостей фінансовими методами розгляду. В цьому контексті слід виділити, що елементами обліково-аналітичного забезпечення є не тільки підсистеми обліку та аналізу, але й аудиту і внутрішнього контролю, які дозволяють контролювати облікові відомості з платіжного забезпечення надійної підстави для прийняття адміністративних висновків. Рационально погодитися з

колективом під керівництвом А. Штангрет [57; 74], що обліково-аналітичне забезпечення УФЕБ агропідприємства слід створювати, спираючись на існуюче забезпечення управління агропідприємством, але зі зміною багатьох функціональних обов'язків співробітників бухгалтерської роботи, аналітичного відділу, відділу аудиту тощо.

Якщо на швидкі зміни вимогам до функціонування, ефективність УФЕБ підприємств в Україні залежить не стільки від отриманого досвіду, скільки від наявності оперативної, абсолютної, надійної та єдиної інформації про можливі виклики, ризики та загрози, для проведення досліджень і західних заходів. Якщо концепція обліково-аналітичного забезпечення УФЕБ розглядається як складова єдиної концепції управління агропідприємством, то серед усієї сукупності даних безпеки мають бути лише ті, що свідчать про відхилення характеристики діяльності від раніше встановлених нормативів.

Значущим фактором підвищує концентрацію уваги на економічній звітності як кінцевого продукту процесу процесу. Дані своєчасного та адміністративного обліку дозволяють розпізнати відмінності від стандартного здійснення операційної, економічної та інвестиційної діяльності, які можуть вплинути на ступінь захисту в перспективі. Встановлений методичний підхід визнаний особливо місцем, беручи до уваги традиційну інтерпретацію оцінки рівня фінансової безпеки агропідприємства, що базується на розрахунку конкретного числа характеристик на основі річної фінансової звітності.

Прийняття рішень суб'єктами безпеки на основі річної звітності є переважно реакційним, тобто спрямованим не на випередження й запобігання можливостям ризиків і небезпек, а на усунення наслідків їх здійснення. Проте найбільш ефективними вважаються превентивні запобіжні події, які розробляються на базі виявлення перших змін рівня безпеки, які можна застосувати за даними про повсюдну діяльність компанії.

Не менш значущим методичним нюансом створюється розвиток захищених каналів передачі інформації від бухгалтерської служби до

аналітичних підрозділів та користувачів таких даних. Одна мова йде про відомості, які повинні гарантувати безпеку агропідприємства, надаючи захист від зовнішніх загроз і можливих ризиків.

Ми вважаємо за необхідне виділити, що склад концепції обліково-аналітичного забезпечення УФЕБ агропідприємства аналогічно повинен формуватися на базі концепції обліково-аналітичного забезпечення управління агропідприємством. Це включає розробку та прийняття додаткових багатофункціональних зобов'язань для працівників облікових, аналітичних та аналітичних підрозділів, визначення спеціальних захищених інформаційних каналів і протилежної концепції взаємодії з суб'єктами безпеки з платіжним уточненням стану об'єктів безпеки на агропідприємствах та зміни зовнішнього середовища. функціонування.

У разі обліково-аналітичного виконання процедури реалізації ряду взаємозалежних операцій з виробництва, узагальнення та обробки основних облікових даних про фінансово-економічну діяльність, то у сфері забезпечення безпеки агропідприємства можна застосувати наступні ключові тенденції застосування обліково-аналітичного забезпечення УФЕБ спостерігається поточного рівня економічної безпеки. агропідприємства як у повному вигляді, так і в розрізі ключових функціональних елементів; задоволення інформативних потреб суб'єктів безпеки (як внутрішніх, так і зовнішніх); можливість врахування аспекту безпеки під час прийняття та реалізації будь-яких рішень менеджерами компанії; відстеження змін рівня економічної безпеки агропідприємства у відповідь на виклики, ризики та небезпеки; аналіз і забезпечення ефективного використання ресурсів, для досягнення максимальної результативності; регулювання інтересів компаній та зовнішнього середовища, інтересів власників, менеджерів і співробітників для забезпечення стабільного формування господарюючого суб'єкта. Конкретна сукупність тенденцій застосування обліково-аналітичного забезпечення у сфері економічної безпеки агропідприємства мотивувала до

структурування цього виду забезпечення відповідно до основних характеристик, що дозволяють ефективно функціонувати та підтримувати

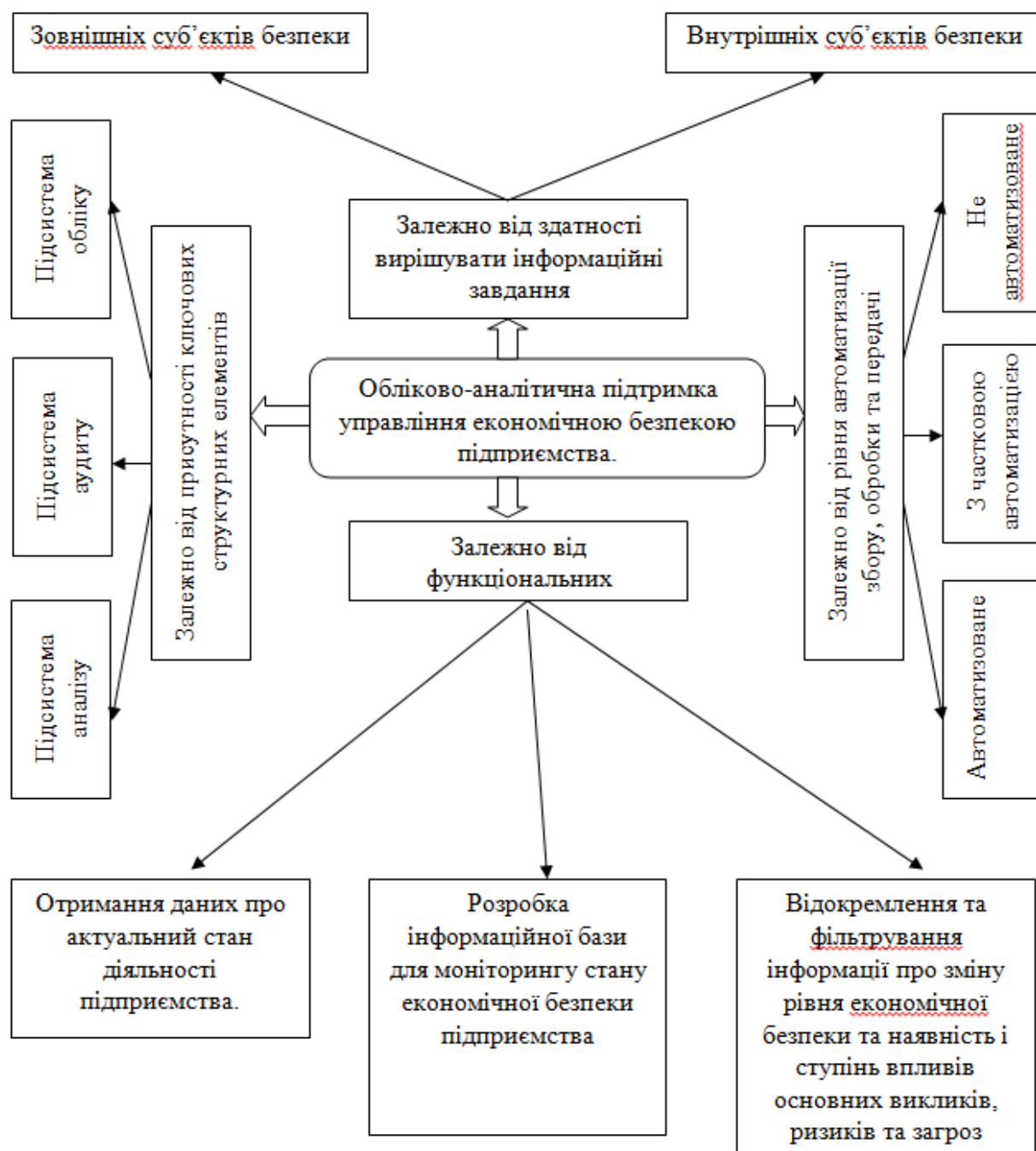

Рис. 3.1 Структуризація обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства

Застосування сформованого масиву основної облікової інформації для виявлення. Узагальнена облікова інформація підлягає аудиторській перевірці на достовірність і доцільність застосування з надання повної безпеки.

Використання способів аналізу для оброблення перевіреної облікової інформації. Узагальнення та розвиток звітів для використання користувачами — суб'єктами захисту.

3.2. Концептуальний підхід до формування ефективного управління системою фінансової безпеки підприємства

Розглядається комплектність усіх можливих загроз для агропідприємства, включаючи помилки в управлінні, несанкціонований доступ та всі доступні засоби захисту. Захисні заходи інте

Послідовність захисту забезпечує створення кількох захисних рубежів (зон безпеки) навколо об'єкта. Найбільш важлива зона безпеки розташовується в середині інших зон. Ешелонованість захисту активна на подолання перешкод для порушника і ваша вірогідність виявлення загрози. Зона безпеки шкіри повинна бути повністю захищена, без незахищених територій, що висуває жорсткі вимоги до відповідності та комплексу технічних засобів захисту.

Надійність (рівноправність) означає захист рівномірної реалізації захисних заходів на всіх рубежах, забезпечуючи рівну захищеність території. Якщо на якому рубежі є слабкі місця, відомі, наприклад, конкурентні або кримінальні структури, то вони можуть стати уразливими для загрози, не дивлячись на наявність захисних збоїв.

Розумна надійність захисту встановлення встановлення певного рівня безпеки без прагнення до абсолютного захисту. Розумність у цьому контексті проявляється в розумінні того, що, маючи достатню кількість ресурсів (часу та засобів), можна обійти будь-яку, навіть технічно та організаційно повну систему захисту. Достатність захисту означає вибір рівня ефективності системи безпеки, при якій ймовірність і розмір можливих збитків без допустимих витрат на розробку та функціонування цієї системи. Вирішення

цього техніко-економічного завдання вимагає попереднього розділу загрози за ступенем їх важливості щодо впливу на техніко-економічні показники діяльності агропідприємства (показники безпеки).

Безперервність означає, що функціонування системи захисту має відбуватися без перерв, незалежно від змін у керівництві агропідприємства, ремонту або змін у паролях, якими може бути суб'єкт загрози. Багатоаспектність підходів до фінансової безпеки та складність вибору оптимальних варіантів її забезпечення зумовлюють необхідний комплексний підхід у цій сфері діяльності агропідприємства. Крім того, виникають системні підходи до трансформації УФЕБ ускладнює, особливо в умовах фінансової кризи і зміни у пріоритетах інвестування.

Багатоманітність форм системного підходу складає численні методичні рекомендації для вирішення організаційних проблем. З точки зору загальної теорії системи, системні цілі організації не завжди збігаються з цілями її складових субсистем. У цьому контексті агропідприємство розглядається як відкрита система, яка знаходиться в динамічному рівновазі із зовнішнім середовищем і водночас зростає та досліджується через свої вихідні підсистеми. Наприклад, досліджені як об'єкт пізнання представленого ТОВ Агрофірма «Авангард» Синельниківського району Дніпропетровської області, як об'єкт управління — його фінансова система, а мета забезпечення безпечного функціонування призведе до встановлення характеру взаємозв'язків фінансової системи з функціональними підсистемами організації та зовнішніми. середовищем агропідприємства.

Теоретичний пошук важелів впливу особливо виділяє позицію системного інжинірингу, методологія якого може бути спрямована, наприклад, на оптимізацію фінансової системи та придатність її цілей з головними цілями організації. Такий підхід обґрунтовується на ідеї можливості встановлення взаємодії між компонентами системи, яка існує в певній ієрархії цілей та їх внутрішній узгодженості. Щодо концепції фінансового управління, це дозволяє розглядати фінансову систему

агропідприємства як модель, яка імітує поведінку агропідприємства в різних умовах прийняття управлінських рішень [33].

Можливість постійного врахування факторів ризику та невизначеності зовнішнього середовища, за умов неповноти та недостовірності економічної інформації, вимагає застосування принципу безперервного управління, особливо актуального для Агрофірми «Авангард». З позиції системного підходу агропідприємство є складною системою з низькою принциповою ознакою: стохастичної природи, ієрархічної будови, цілеспрямованого функціонування, виділення загальних та локальних критеріїв оптимальності, обмеженості ресурсів, економічного вибору та багатоваріантності розвитку. У дослідженні ТОВ Агрофірми «Авангард» та його фінансової системи доцільно представлені загальні закономірності цілеспрямованих систем. також, у структурі складної системи організації всі її елементи, як правило, є самими складними системами. Наприклад, фінанси з одного боку — це сукупність грошових ресурсів, що перебувають у розпорядженні господарських суб'єктів, а з іншого — становить систему впливу на процес розподілу та використання національного багатства.

Крім того, такі індикатори, як фінансовий стан, можуть характеризувати ефективність і успішність перебігу виробничих, маркетингових, інформаційних процесів на агропідприємствах, інтегруючи їх у концептуальну модель управління фінансовою системою. Однак наші дослідження показали, що у вивчених питаннях УФЕБ господарювання інтеграційна влада фінансової системи не стає предметом або об'єктом дослідження, а отже, не отримує своєї необхідної формалізації та структурізації. Тому інші завдання наукового аналізу виходять на передній план, не враховуючи закономірності та ланцюгові зміни параметрів фінансової системи агропідприємства, яка є індикатором стану інших структурованих підприємств. Фактом зміни параметрів структури агропідприємства є непередбачений вплив очікуваних та стихійних важелів

розвитку системи, інтеграційний ефект, який слідити та формалізувати відповідно до логіки даного наукового дослідження [36].

Системний підхід до агропідприємства дозволяє адекватно відобразити його фінансову діяльність, виявляючи фінансові результати як відповідь на якість управлінських рішень та зовнішні ринкові сигнали зі стохастичним походженням. Тому принцип безперервного управління фінансовою системою реалізується в задачах управління фінансовим потенціалом з призначенням досягнення найкращих фінансових результатів з урахуванням невизначеності майбутніх параметрів ринкового відрахування агропідприємства. Системний підхід до агропідприємства розглядає його як сукупність внутрішньо взаємопов'язаних частин, серед яких основними є виробництво, маркетинг, фінанси, інформація, людські ресурси. Отже, фінансова система агропідприємства є його внутрішньою підсистемою, що включає засоби управління фінансовим потенціалом агропідприємства, які забезпечують взаємозв'язок між процедурами прийняття управлінських рішень і генерацією фінансових результатів за умов постійних змін параметрів зовнішнього середовища.

Досягнення системи кінцевих результатів з певною ймовірністю передбачає, що всі різноманітні параметри і співвідношення, які характеризують зовнішні зв'язки, внутрішню структуру та варіанти випадкових впливів, знаходяться в площині вимірювання об'єктивних умов функціонування фінансового агропідприємства. Таким чином передбачається створення системи показників (факторів), які впливають на зміну керованої величини фінансових результатів. Сутність цього численного висновку складається в доборі та класифікації варіантів взаємозв'язків фінансової системи та параметрів зовнішнього й внутрішнього середовища агропідприємства. При цьому, кожна оперативна одиниця опису відповідає фактору, що впливає на певну подію. Таким чином, модифікацію динамічної фінансової системи агропідприємства можна відобразити як множину

варіацій позитивної або негативної реалізації факторів, визначених щодо фінансового рівня.

Дослідження стало очевидно, що універсальна структура безпеки для ТОВ Агрофірми «Авангард» не існує, оскільки вплив вищезазначених служб на організацію управління може варіюватись у залежності від конкретних обставин. Тому можна узагальнити деякі найбільші типи напрямків діяльності служб фінансової безпеки, які виходять з умовного підрозділу захисту об'єктів на наступні групи.

Для цих структур характерна велика кількість активів і виявлено високий ризик втрати, що обумовлює необхідність впровадження комплексних заходів безпеки, включаючи фінансовий, юридичний та інформаційний захист. Служби безпеки таких підприємств повинні забезпечувати моніторинг, контроль та аналіз фінансових операцій, а також запобігання можливим внутрішнім та зовнішнім загрозам.

Державні виробничі об'єднання . Ці структури часто мають у своєму складі великі виробничі активи, які потребують особливого підходу до захисту. Служби фінансової безпеки повинні зосереджуватися на дотриманні регуляторних вимог, захисту активів, а також контролю за дотриманням бюджетної дисципліни та оптимізацією витрат.

Акціонерні та приватні комерційні структури (великі, середні та малі) . Конкретні напрямки діяльності служб фінансової безпеки цих підприємств пропонуються специфікою їх діяльності. Великі компанії можуть використовувати складні системи моніторингу фінансових потоків, середні — більш простих механізмів захисту інформації, а малі — часто зосереджуються на базових профілактичних заходах для запобігання крадіжкам та зловживанням.

Усі ці напрямки діяльності служб фінансової безпеки обумовлені найхарактернішими структурними підрозділами в складі служб безпеки економічних суб'єктів, їх функціями та завданнями, які вони вирішують, з урахуванням специфіки форм і видів діяльності господарюючих структур.

Впровадження ефективного управління системою фінансової безпеки на ТОВ Агрофірми «Авангард» включає послідовність етапів, спрямованих на забезпечення стабільного функціонування агропідприємства в умовах фінансових ризиків. Це дає можливість гарантувати захист активів і підтримку високого рівня безпеки. Нижче наведені основні етапи впровадження:

I етап. Віділення фінансових ресурсів . Перший крок відбувається у визначені фінансові кошти, деякі для реалізації програми безпеки. Це включає оцінку витрат на закупівлю деяких ресурсів і технологій, які забезпечують належний рівень захисту фінансових активів агропідприємства.

II етап. Формування кадрових і організаційних засобів:

Виділення та класифікація наявних загроз для фінансової безпеки агропідприємства . Цей крок включає ідентифікацію та систематизацію можливих загроз, аналіз причин і факторів їх виникнення, а також оцінку негативних наслідків для агропідприємства.

Створення кадрового відповідності для управління системою безпеки. Сюди входять підбір кваліфікованих фахівців з управління ризиками, експертів з фінансової безпеки, а також спеціалістів з юридичних аспектів захисту.

III. Механізм забезпечення управління системою фінансової безпеки агропідприємства.

Визначення об'єкта і предмета фінансової безпеки агропідприємства . Сюди входять визначення конкретних завдань і сфери діяльності, які підлягають захисту. Формування політики та стратегії фінансової безпеки . Встановлення чітких напрямків дій і стратегій захисту активів агропідприємства.

Принципи забезпечення фінансової безпеки. Визначення основних правил і стандартів, які будуть виконуватися в процесі УФЕБ.

Цілі та завдання забезпечення фінансової безпеки агропідприємства. Формулювання конкретних цілей, які повинні бути досягнуті, та заходи для їх реалізації.

Критерії і показники фінансової безпеки агропідприємства. Розробка методів оцінки рівня безпеки та моніторингу ефективності заходів. Створення організаційної структури з управління системою фінансової безпеки агропідприємства. Формування підрозділів, які будуть відповідати за реалізацію політики безпеки та координації дій між спецпідрозділами агропідприємства.

IV. Заходи щодо реалізації засобів фінансової безпеки. Формування підсистеми загального управління системою безпеки агропідприємства. Створення комплексного підходу до управління всіма аспектами безпеки.

Визначення суб'єктів УФЕБ агропідприємства та їх ролі : Визначення суб'єктів УФЕБ на ТОВ Агрофірми «Авангард» передбачає надання відповідних осіб для реалізації конкретних заходів. Це включає в себе визначення керівників підрозділів, експертів з безпеки, спеціалістів з фінансового моніторингу та аудиту, а також інших фахівців, які мають необхідну кваліфікацію для управління ризиками та реагування на загрози. Їхня роль відбувається в координації дій, розробці та реалізації заходів безпеки, а також у регулярному моніторингу за виконанням планів та оперативному реагуванні на небезпечну ситуацію.

Розрахунок засобів і методів забезпечення фінансової безпеки. Цей етап включає оцінку ресурсів, найважливіших для реалізації заходів безпеки. Розрахунок включає визначення фінансових, технічних і людських ресурсів, які необхідні для ефективного виконання функцій безпеки. Це можуть бути інвестиції в новітні технології захисту даних, навчання персоналу, закупівля програмного забезпечення для моніторингу фінансових транзакцій, а також інші матеріальні витрати. Оцінка має потреби у підтримці функціонування системи безпеки та забезпечення її стійкості до можливих фінансових загроз.

Контроль і оцінка процесу реалізації концепції. Періодичний моніторинг і аналіз результатів є критичними для забезпечення ефективності заходів безпеки. Це забезпечує постійний контроль за виконанням поставлених завдань, оцінку результатів і коригування дій для досягнення максимального рівня безпеки. Методологія контролю включає використання різних інструментів, таких як аудит, аналіз фінансових показників і систематичне оцінювання перевірок ризиків. Це знову ідентифікувати слабкі місця в системі безпеки, адаптувати стратегію та забезпечити своєчасне реагування на нові загрози.

Побудований алгоритм дозволив проектувати типові етапи створення служби УФЕБ. Вони починаються п'ятьма основними етапами: фіксація поточного стану об'єкта — оцінюється певний стан об'єкта на певний момент часу, повідомляється його життєво важливим значенням фінансових інтересів; ідентифікація можливих загроз цінка фінансового ризику — оцінюється ступінь фінансового ризику при реалізації кожного із загроз, що дозволяє ранжувати їх за ймовірним потенційним збитком; розробка плану реалізації заходів — розробляється план реалізації заходів щодо локалізації кожної загрози, оцінюється потреба в ресурсах і відповідні можливості витрат; формування служби управління фінансовою безпекою — створюється структурний підрозділ служби управління системою фінансовою безпекою та корегується структура її задач. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати проект (рис. 3.2).

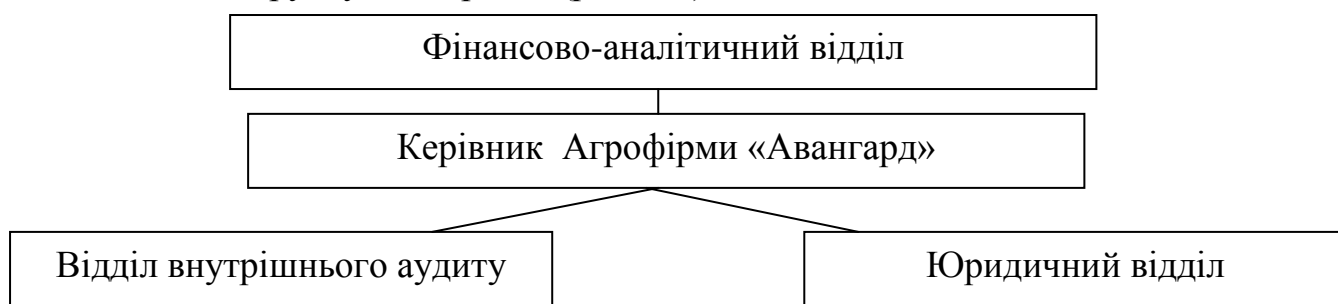

Рис. 3.2. Загальна схема організації служби управління системою фінансової безпеки (УСФБ) ТОВ Агрофірми «Авангард»

Схема включає заходи, спрямовані на ідентифікацію та локалізацію можливих загроз, оцінку фінансових ризиків, розробку заходів захисту, а також моніторинг та оцінку їх ефективності для забезпечення максимальної безпеки та стабільності агропідприємства (рис.3.3).

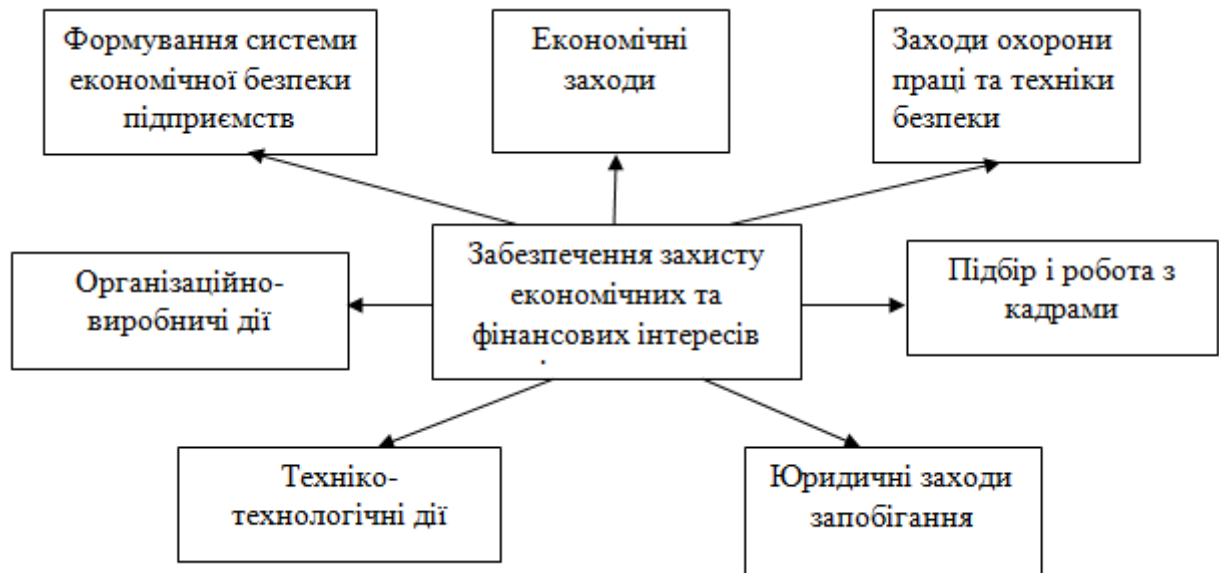

Рис. 3.3. Система заходів захисту економічних і фінансових інтересів ТОВ Агрофірми «Авангард»

Проведений аналіз загроз фінансової безпеки на підприємстві підтвердив, що управління фінансовими ресурсами є найбільшою загрозою. Таким чином, до цієї домінанти була розроблена система функцій, яка впроваджена в діяльність ТОВ Агрофірми «Авангард». Система включає:

Організація підготовки бюджету на майбутній рік, контроль його виконання та квартальне коригування (гнучкий бюджет).

Постійну взаємодію фахівців системи фінансової безпеки з працівниками агропідприємства, що забезпечують рух грошових потоків (керівники центрів відповідальності) з метою сприяння ефективному виконанню ними своїх функцій, а також із працівниками, що використовують оперативний і бухгалтерський облік — з наданням необхідної інформації для здійснення фінансової діяльності. безпеки.

Висновки до третього розділу

1. Розробка ефективного обліково-інформаційного і структурно-методичного забезпечення розвитку економічної звітності має на меті поглиблення її інформативності з метою забезпечення максимальної прозорості. Обліково-аналітичне забезпечення є невід'ємною частиною будь-якого агропідприємства, яке здійснює облік відповідно до загально визнаних норм функціонуючого законодавства. Однак, без аналітичної обробки та адресності, облікові дані не сприяють продуктивності прийняття адміністративних рішень. Теорія проектування системи фінансової безпеки базується на таких основних принципах: комплектність, надійність, послідовність, розумна достатність і безперервність.

2. Впровадження ефективного управління системою фінансової безпеки на ТОВ Агрофірмі «Авангард» має включати низку етапів:

3. Формування кадрових і організаційних засобів: визначення потенційних загроз для фінансової безпеки агропідприємства, їх класифікація і ранжування, виявлення причин і факторів виникнення загроз, аналіз наслідків для агропідприємства.

4. Заходи щодо реалізації засобів фінансової безпеки: формування підсистем загального управління, визначення суб'єктів управління та їх ролей, розрахунок ресурсів і методів забезпечення, контроль і оцінка процесу реалізації концепції.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Фінансово-економічна безпека агропідприємства - це такий фінансово-економічний стан, що сприяє забезпеченню безпеки його фінансово-економічних інтересів від негативних факторів внутрішньої і зовнішньої сфери та формування необхідних фінансово-економічних обставин з метою постійної ефективної роботи і стабільного розвитку агропідприємства.

2. Служба фінансово-економічної безпеки (СФЕБ) являє собою структурну одиницю агропідприємства, яка бере участь у виробничо-комерційній діяльності. Функціями СФЕБ є: адміністративно-розпорядча, обліково-контрольна, господарсько-розпорядча, соціально-кадрова, організаційно-управлінська, планово-виробнича, організаційно-технічна, науково-методична, інформаційно-аналітична.

3. Нормативні документи включають Трудовий кодекс України, Цивільний кодекс України, федеральні закони «Про безпеку», «Про приватну детективну і охоронну діяльність України», «Про зброю», «Про інформацію, інформатизацію та захист інформації», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про державну таємницю», а також статут агропідприємства, колективний договір, трудові договори, правила внутрішнього трудового розпорядку співробітників, посадові обов'язки керівників, фахівців, робітників і службовців.

4. Інформаційно-аналітичне забезпечення концепції УФЕБ агропідприємства повинно включати підсистеми: даних, концепцій показників, показчиків і методів оцінки і розгляду фінансової безпеки агропідприємства. Метою діяльності агропідприємства є вирощування якісних зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур для забезпечення конкурентоспроможності агропідприємства на ринку сільськогосподарської продукції. ТОВ Агрофірми «Авангард» є платоспроможним та фінансово стійким агропідприємством.

5. Облікова робота в ТОВ Агрофірми «Авангард» здійснюється в централізованій бухгалтерії, до складу якої входять 3 особи: головний бухгалтер, бухгалтер з розрахунку заробітної плати, бухгалтер по рослинництву. Організацією бухгалтерського обліку займається головний бухгалтер. Наявність графіку документообігу та схеми розподілу обов'язків дозволяє обліковим працівникам своєчасно складати бухгалтерську та фінансову звітність, оперативно аналізувати її показники.

6. Інструментом для практичного впровадження нових підходів до управління сільськогосподарським виробництвом на основі сучасних досліджень у сфері УФЕБ агропідприємства є застосування сучасних технологій економічного аналізу. Це дозволяє глибоко дослідити зовнішнє мікро- і макросередовище, а також внутрішній стан і складові агропідприємства. Виявлення тенденцій у змінах зовнішнього середовища та можливостей і резервів для подальшого розвитку є ключовими завданнями цього процесу.

7. Система функцій, яку слід впровадити в діяльність ТОВ Агрофірма «Авангард», включає організацію та підготовку бюджету на наступний рік, моніторинг його виконання і щоквартальне коригування (застосування гнучкого бюджету). Також передбачається постійна співпраця фахівців служби фінансової безпеки зі співробітниками агропідприємства, які щоквартально аналізують господарську діяльність та ключові показники рівня управління фінансово-економічною безпекою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонова, Т. М. Методика оцінки впливу зовнішніх загроз на фінансово-економічну безпеку підприємства / Т. М. Агафонова // Журнал економічних та соціальних досліджень. – 2020. – Т. 8. – С. 93–104.
2. Бондаренко, Н. В. Фінансова безпека підприємства: основні підходи та методи управління в умовах війни / Н. В. Бондаренко // Фінансова економіка. – 2021. – Т. 16. – № 2. – С. 72–81.
3. Василенко, О. М. Вплив війни на економічну безпеку підприємств: теоретичний аналіз і практичні рекомендації / О. М. Василенко, С. О. Микитенко // Вісник економічної науки. – 2020. – № 19. – С. 104–114.
4. Вербицька, О. О. Роль корпоративного управління у забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / О. О. Вербицька // Стратегії розвитку України. – 2022. – Т. 18. – № 4. – С. 48–57.
5. Власенко, Л. В. Удосконалення інструментів фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах кризових ситуацій / Л. В. Власенко, Н. І. Соколова // Журнал економічної науки. – 2021. – Т. 23. – № 7. – С. 101–110.
6. Гавриш, І. О. Ризики фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах економічної війни / І. О. Гавриш // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 64–73.
7. Головка, В. В. Оцінка ефективності системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни / В. В. Головка // Актуальні проблеми економіки. – 2022. – № 6. – С. 115–124.
8. Гонта, Ю. В. Стратегічні підходи до забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах військових загроз / Ю. В. Гонта, В. І. Литвинова // Економічні дослідження. – 2021. – Т. 14. – № 8. – С. 45–54.
9. Гончарова, І. В. Проблеми та перспективи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах війни / І. В. Гончарова // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2022. – № 26. – С. 98–106.

10. Гордієнко, І. І. Фінансова безпека підприємства в умовах постійних економічних криз / І. І. Гордієнко // Вісник фінансових наук. – 2021. – Т. 21. – № 1. – С. 55–63.
11. Грабар, В. В. Механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах кризових явищ / В. В. Грабар // Економіка і фінанси. – 2020. – Т. 11. – С. 84–92.
12. Гречаник, О. В. Інструменти аналізу фінансово-економічної безпеки підприємств у посткризовий період / О. В. Гречаник, Т. В. Левченко // Актуальні проблеми фінансів. – 2021. – № 9. – С. 112–121.
13. Григор'єва, О. В. Управління фінансовою безпекою підприємства в умовах економічної нестабільності / О. В. Григор'єва // Фінанси України. – 2019. – № 7. – С. 47–58.
14. Дудник, С. В. Оцінка впливу війни на фінансово-економічну безпеку підприємства / С. В. Дудник // Наукові праці. – 2022. – № 4. – С. 66–75.
15. Дьяків, В. В. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах глобалізації / В. В. Дьяків // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2020. – № 14. – С. 122–130.
16. Есман, В. В. Стратегії управління фінансовою безпекою в умовах нестабільності / В. В. Есман // Фінансовий менеджмент. – 2020. – Т. 19. – № 5. – С. 52–61.
17. Євстигнєєв, О. В. Стратегії управління фінансовою безпекою підприємства в умовах війни / О. В. Євстигнєєв // Економічний журнал. – 2021. – Т. 24. – № 3. – С. 54–62.
18. Жук, О. О. Особливості формування системи фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах військових конфліктів / О. О. Жук // Економіка і підприємництво. – 2021. – № 7. – С. 35–44.

19. Журавльов, І. О. Інформаційні технології в управлінні фінансово-економічною безпекою підприємства / І. О. Журавльов, В. П. Новикова // Інновації в економіці. – 2021. – Т. 7. – № 3. – С. 102–111.
20. Іваненко, С. В. Теоретичні аспекти фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах війни / С. В. Іваненко // Економіка і держава. – 2022. – № 4. – С. 98–107.
21. Іванов, О. В. Особливості формування системи фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / О. В. Іванов, О. М. Вікторова // Вісник фінансової науки. – 2021. – № 8. – С. 47–56.
22. Іванова, М. В. Ризики та загрози фінансової безпеки підприємств у період військових дій / М. В. Іванова // Стратегічне управління. – 2022. – № 2. – С. 89–101.
23. Коваленко, Т. А. Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах війни: теоретичні аспекти / Т. А. Коваленко // Вісник економіки України. – 2020. – № 11. – С. 26–35.
24. Ковальчук, Т. В. Фінансова безпека підприємства в умовах геополітичної нестабільності / Т. В. Ковальчук, С. А. Ковальчук // Економічний журнал. – 2022. – Т. 25. – № 4. – С. 108–118.
25. Ковтун, М. О. Фінансова безпека підприємства в умовах соціально-економічної нестабільності / М. О. Ковтун // Економіка підприємства. – 2021. – № 8. – С. 112–119.
26. Короткевич, В. І. Стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах гібридної війни / В. І. Короткевич, О. Ю. Ляшенко // Актуальні питання економіки. – 2021. – № 16. – С. 120–130.
27. Костенко, Л. В. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства в умовах війни / Л. В. Костенко, І. І. Сорока // Вісник економіки підприємства. – 2022. – № 7. – С. 82–90.
28. Кудрявцева, А. Ю. Моделі управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни / А. Ю. Кудрявцева // Актуальні питання фінансів і кредитування. – 2022. – № 5. – С. 47–56.

29. Кудрявцева, О. В. Моделі управління фінансовою безпекою підприємства в умовах війни / О. В. Кудрявцева, Н. І. Кудрявцев // Проблеми економічного розвитку. – 2020. – Т. 31. – № 9. – С. 77–86.
30. Лавринович, В. П. Ризики управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах військового конфлікту / В. П. Лавринович // Актуальні питання фінансів та економіки. – 2021. – № 11. – С. 34–44.
31. Литвин, І. О. Сучасні підходи до управління фінансово-економічною безпекою в умовах війни / І. О. Литвин // Фінансові інновації. – 2020. – № 2. – С. 29–38.
32. Ляшенко, О. І. Формування системи фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни та соціально-економічної кризи / О. І. Ляшенко, І. А. Герасименко // Стратегії розвитку України. – 2022. – Т. 19. – № 2. – С. 115–123.
33. Мазур, О. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах національної безпеки / О. М. Мазур, І. І. Мазур // Економіка України. – 2021. – Т. 60. – № 10. – С. 65–72.
34. Мартиненко, О. В. Стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах війни / О. В. Мартиненко // Економічний огляд. – 2021. – Т. 3. – С. 118–126.
35. Мельник, С. В. Фінансово-економічна безпека підприємства в умовах змін в економічній ситуації / С. В. Мельник, О. В. Гречаник // Економіка та фінанси. – 2022. – Т. 5. – С. 77–85.
36. Мельник, С. О. Стратегії управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни / С. О. Мельник // Економіка та управління. – 2020. – Т. 10. – № 6. – С. 42–50.
37. Міщенко, І. В. Удосконалення управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах глобальних криз / І. В. Міщенко // Вісник економічної науки України. – 2020. – № 3. – С. 28–35.

38. Мороз, І. О. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах кризових явищ / І. О. Мороз // Вісник Національного університету оборони України. – 2022. – Т. 8. – № 4. – С. 95–105.
39. Нікітенко, О. М. Оцінка ризиків фінансово-економічної безпеки підприємств в умовах військових дій / О. М. Нікітенко // Актуальні питання фінансів та кредитування. – 2021. – Т. 14. – С. 112–121.
40. Ніконов, І. О. Стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах політичної та економічної нестабільності / І. О. Ніконов // Фінансовий журнал. – 2021. – Т. 22. – № 4. – С. 76–85.
41. Олійник, І. А. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни та економічної кризи / І. А. Олійник // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2022. – № 25. – С. 44–53.
42. Орлов, О. М. Теоретико-методологічні аспекти управління фінансово-економічною безпекою підприємств у умовах війни / О. М. Орлов, А. М. Орлова // Проблеми економіки. – 2020. – № 10. – С. 90–101.
43. Павлов, А. О. Стратегії адаптації підприємства до умов економічної війни / А. О. Павлов, Т. П. Ткаченко // Фінансовий менеджмент. – 2022. – Т. 7. – № 4. – С. 81–92.
44. Пархоменко, А. О. Удосконалення механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах війни / А. О. Пархоменко // Український журнал фінансового аналізу. – 2021. – Т. 7. – № 4. – С. 59–68.
45. Петрова, І. І. Вплив зовнішніх факторів на фінансову безпеку підприємств в умовах війни / І. І. Петрова // Фінансові дослідження. – 2022. – № 6. – С. 112–120.
46. Піддубна, В. В. Техніки оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / В. В. Піддубна, Н. В. Ситник // Бізнес і право. – 2021. – Т. 22. – № 3. – С. 58–66.
47. Попова, Т. І. Формування стратегій фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / Т. І. Попова, В. В. Яковенко // Стратегії економічного розвитку. – 2020. – № 8. – С. 72–82.

48. Романенко, А. В. Оцінка і управління фінансовими ризиками підприємства в умовах війни / А. В. Романенко, С. О. Соловйова // Економіка і бізнес. – 2022. – Т. 20. – № 2. – С. 110–119.
49. Руденко, С. В. Особливості фінансово-економічної безпеки підприємств у період військового конфлікту / С. В. Руденко // Теорія та практика фінансів. – 2021. – Т. 4. – № 2. – С. 91–102.
50. Савченко, А. В. Фінансово-економічна безпека підприємств в умовах інтервенцій та війни: оцінка та управління / А. В. Савченко // Економіка і управління. – 2022. – Т. 12. – С. 110–118.
51. Сергеев, І. С. Методи оцінки впливу зовнішніх загроз на фінансово-економічну безпеку підприємства / І. С. Сергеев // Науковий вісник фінансів. – 2021. – Т. 18. – № 5. – С. 90–100.
52. Сидоренко, Т. І. Інструменти управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах глобальних криз / Т. І. Сидоренко // Фінансова безпека. – 2021. – Т. 8. – № 3. – С. 60–70.
53. Сметанін, Ю. І. Удосконалення механізмів фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах зовнішніх криз / Ю. І. Сметанін // Вісник економічного аналізу. – 2022. – Т. 10. – № 9. – С. 128–137.
54. Соловйова, В. С. Ризики фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / В. С. Соловйова, І. М. Соловйов // Актуальні питання економіки та управління. – 2020. – № 15. – С. 79–87.
55. Соловйова, О. В. Ризики та загрози фінансової безпеки підприємств в умовах війни / О. В. Соловйова // Актуальні питання економіки. – 2020. – № 13. – С. 54–64.
56. Станіславчук, О. М. Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах міжнародних криз / О. М. Станіславчук // Бізнес і економіка. – 2021. – Т. 21. – № 10. – С. 88–97.
57. Старостина, В. В. Методологія управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах посткризового відновлення / В.

В. Старостина, О. І. Рогожина // Проблеми управління. – 2022. – Т. 4. – С. 25–34.

58. Сухіна, О. М. Інструменти фінансового менеджменту в умовах війни та економічної нестабільності / О. М. Сухіна // Журнал фінансових досліджень. – 2022. – № 6. – С. 72–81.

59. Тарасова, І. М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах глобальних загроз та локальних конфліктів / І. М. Тарасова, О. І. Колесник // Вісник економічного університету. – 2021. – Т. 14. – № 5. – С. 48–57.

60. Тарасова, О. І. Удосконалення управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах економічних санкцій та війни / О. І. Тарасова // Фінансові проблеми розвитку. – 2021. – № 9. – С. 48–59.

61. Терен, І. В. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни: досвід і перспективи / І. В. Терен, С. А. Коваль // Стратегії розвитку економіки. – 2022. – № 2. – С. 115–124.

62. Тимофєєва, М. І. Управління фінансовою безпекою підприємства в умовах нестабільної економічної ситуації / М. І. Тимофєєва, Л. В. Чередниченко // Регіональна економіка. – 2020. – № 3. – С. 99–107.

63. Ткаченко, О. А. Удосконалення методів оцінки фінансової безпеки підприємств у поствоєнний період / О. А. Ткаченко // Вісник економічних наук. – 2022. – Т. 12. – С. 33–42.

64. Токар, А. М. Стратегічні аспекти фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах економічної війни / А. М. Токар // Наукові записки. – 2021. – Т. 10. – С. 43–54.

65. Трофименко, А. М. Формування стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах кризи / А. М. Трофименко, В. А. Демченко // Економіка України. – 2021. – Т. 59. – № 7. – С. 98–106.

66. Трофимова, Т. В. Удосконалення управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах воєнного часу / Т. В. Трофимова // Економіка та підприємництво. – 2022. – № 12. – С. 76–85.

67. Федоренко, В. І. Оцінка ефективності системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни / В. І. Федоренко, О. І. Савченко // Наукові записки. – 2022. – Т. 20. – С. 73–81.
68. Федорова, С. І. Оцінка фінансової безпеки підприємства в умовах війни / С. І. Федорова // Вісник фінансового менеджменту. – 2021. – № 2. – С. 48–57.
69. Фесенко, О. В. Методика оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / О. В. Фесенко, І. А. Сидоренко // Проблеми економіки. – 2021. – Т. 16. – № 4. – С. 121–130.
70. Чередниченко, Л. В. Моделі управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах війни / Л. В. Чередниченко, М. І. Тимофєєва // Журнал економічних досліджень. – 2022. – № 8. – С. 64–74.
71. Шевченко, О. Ю. Удосконалення процесів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / О. Ю. Шевченко // Науковий вісник фінансів. – 2021. – Т. 4. – № 1. – С. 88–98.
72. Шевченко, Т. М. Роль стратегічного управління в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах війни / Т. М. Шевченко // Фінансові дослідження. – 2021. – Т. 10. – № 1. – С. 75–85.
73. Шепелева, Н. І. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах глобальних і локальних криз / Н. І. Шепелева // Фінансові дослідження. – 2020. – № 4. – С. 58–67.
74. Шеремет, А. Д. Стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах війни та економічних катаклізмів / А. Д. Шеремет // Вісник економіки і підприємництва. – 2021. – № 3. – С. 78–85.
75. Юрченко, В. С. Особливості управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах глобальних криз та військових конфліктів / В. С. Юрченко, Т. П. Василенко // Стратегічний менеджмент. – 2022. – Т. 18. – № 3. – С. 69–78.

76. Яковлева, Л. О. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах постійних економічних криз / Л. О. Яковлева, В. В. Бородай // Економічні аспекти розвитку. – 2020. – Т. 24. – № 5. – С. 48–57.

77. Яровий, І. П. Ризики управління фінансово-економічною безпекою підприємства під час військових конфліктів / І. П. Яровий, О. М. Лаптев // Управління фінансами. – 2021. – № 11. – С. 54–62.

78. Яценко, Л. О. Оцінка фінансової безпеки підприємства в умовах поствоєнної відбудови / Л. О. Яценко // Економіка та управління. – 2022. – Т. 13. – С. 112–121.